

**BUILDING
THE FUTURE**

*Vol vertrouwen en
met perspectief*

ALGEMEEN PENSIOENFONDS VAN CURAÇAO

BUILDING THE FUTURE

VOORWOORD	2
1. KERNCIJFERS EN KERNGETALLEN	6
2. BESTUURSVERSLAG	10
Karakteristieken van de APC Groep	10
Beleid en verantwoording	11
Missie, visie, financieel doel en strategische speerpunten van APC	14
Bestuurdaangelegenheden van APC	21
Verslag over het boekjaar	24
3. FINANCIËLE POSITIE VAN DE APC GROEP	25
4. BELEGGINGEN VAN DE APC GROEP	27
Belegd vermogen	27
Rendementen	32
5. ACTUARIËLE ASPECTEN	33
Actuariële analyse van de resultaten	33
Actuariële benodigde premie	35
Actuariële verklaring AON	37
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant EY	39
6. VOORUITZICHTEN VAN APC	41
7. VERKORTE GECONSOLIDEERDE JAARREKENING 2021 VAN DE APC GROEP	44
Verkorte geconsolideerde balans per 31 december 2021	44
Verkorte geconsolideerde staat van baten en lasten over 2021	45
Verkort geconsolideerd kasstroomoverzicht	46
Toelichting op de verkorte geconsolideerde balans en de verkorte geconsolideerde staat van baten en lasten	47
OVERIGE GEGEVENS	59
Gebeurtenissen na balansdatum	59
OVERZICHT AANEENGESLOTEN LICHAMEN	60

VOORWOORD

Het Algemeen Pensioenfonds van Curaçao (APC) heeft met het boekjaar 2021, net als in het jaar 2020 een bijzonder jaar achter de rug. De wereld leeft in grote onrust mede door de coronapandemie die voor een grote impact heeft gezorgd op onze samenleving. De pandemie heeft tot vele grote uitdagingen geleid, voor zowel de deelnemers van APC als hun werkgevers, in zowel de privé- als werksfeer. APC haar medeleven gaat uit naar allen die direct of indirect getroffen zijn door de effecten van de Covid-19 pandemie.

Een bijzondere dank gaat uit naar de mensen in cruciale beroepen zoals de zorgverleners, maar ook de ouders die thuis onderwijs hebben gegeven aan hun kinderen naast hun reguliere verantwoordelijkheden. Ondanks de impact van de Covid-19 pandemie op de wereldeconomie heeft APC haar financiële positie versterkt in 2021.

TERUGBLIK EN RESULTATEN BOEKJAAR 2021

Het jaar 2021 was een positief beleggingsjaar voor APC. De dekkingsgraad bedroeg per ultimo december 2021 109,7%, het hoogste niveau sinds het jaar 2007 (110,17%).

Lokaal

De Curaçaose economie is in de afgelopen jaren nagenoeg niet gegroeid. Belangrijke pijlers van de economie staan onder druk. De toekomst van de raffinaderij is nog niet gedefinieerd, de lucht(verkeer) verbinding is nog niet optimaal en de havensector ligt nagenoeg stil.

In april 2021 was de overheid genoodzaakt wederom maatregelen te treffen waarbij een algehele 'lockdown' is doorgevoerd ter voorkoming van een verdere uitbraak van het coronavirus. Dit had gevolgen voor het luchtverkeer met een negatieve impact op de toeristische sector. Economische activiteiten werden stilgelegd in afwachting van de ontwikkelingen met betrekking tot de Covid-19 pandemie. Bedrijven zagen zich genoodzaakt wederom personeel af te vloeien waardoor het werkloosheidspercentage waaronder de jeugdwerkloosheid enorm toenam.

Door de verdere verslechtering van de lokale economie, heeft APC de in het jaar 2020 gegeven moratorium op verstrekte leningen verlengd voor het jaar 2021 voor haar relaties die het meest en direct geraakt zijn in de uitvoering van hun bedrijfsactiviteiten.

Internationaal

Covid-19 heeft in 2021 nogmaals voor extreem hoge volatiliteit gezorgd op de internationale financiële markten vanwege de grote impact die de wereldwijde lockdown had op economische bedrijvigheden. De aandelenkoersen gingen flink achteruit, terwijl beleggers hun toevlucht zochten in obligaties en goud. Ook de terugval in de olieprijs deed de financiële markten schudden, terwijl de Brexit en handelsoorlog tussen de Verenigde Staten en China in de achtergrond bleven smeulen. Omvangrijke stimuleringsmaatregelen en pakketten noodmaatregelen die door de belangrijkste centrale banken (Fed, ECB) zijn genomen, hebben geholpen om de financiële verkramping af te remmen.

Dit bracht weer rust op de aandelenmarkten en aan het einde van het derde kwartaal kwamen de beurzen sterk terug als gevolg van de gestage verlichting van de lockdowns, met name in de Verenigde Staten en Europa, welke leidde tot hervatting van economische activiteiten, wat met name aan het eind van 2021 leidde tot positieve resultaten op de wereldbeurzen.

Voor APC is in het jaar 2021 onder meer gewerkt aan het strategisch plan 2022-2024, verdere automatisering en digitaliseren door het opmaken van dashboard, analyse tools, leningenssoftware, beheerskosten, budget versus actual, upgrade migratie en versterken ICT infrastructuur, voorbereidingen ten behoeve van het masterplan voor het Waterfort Plaza project, is gestart met de ontwikkeling van het verkavelingsplan Brakkeput Noord met een treffende groundbreaking en de verdere opzet van de digitale APC Bank.

VOORUITBLIK 2022

In het 3de en 4de kwartaal van het jaar 2021 heeft APC gewerkt aan implementatie van een nieuw strategisch plan 2022-2024 en daarbij behorende nieuwe missie, visie, speerpunten. Tevens zijn voorbereidende werkzaamheden uitgevoerd voor het 85 jarig bestaan van het fonds. Eind 2022 wordt het verkavelingsplan Brakkeput Noord opgeleverd en zal het masterplan van het Waterfort Plaza project naar verwachting gereed zijn. Daarnaast zal verder worden gewerkt aan ambities van het fonds met betrekking tot duurzaamheid.

STRATEGISCHE SPEERPUNTEN VAN APC

APC heeft in het jaar 2021 haar strategische visie en het gekozen pad betreffende het innovatief, solide, betrouwbaar en kapitaalkrachtig opzetten van haar businessmodel voor de komende jaren verder verankerd. Conform het Businessplan 2019-2021, zijn de veranderingen op basis van de volgende vier fundamentele speerpunten uitgevoerd.

PEOPLE & CHANGE

2021 is een jaar waar de geplande People & Change doelstellingen van flexibele en adaptieve doelstellingen is voortgezet door de aanhoudende corona pandemie. Het veelvuldig gebruik van digitale middelen en de hoge mate van thuiswerken, zijn hier een directe gevolg van. APC is cloud based in (Microsoft teams) gaan werken en met de nodige trainingen. De visie is om dit uit te breiden met onder andere intranet, waardoor het personeel bewuster en sneller informatie kan gaan delen.

Met de toename en acceptatie van virtuele communicatie met klanten en collega's is voor APC een bevestiging dat het huidig beleid met enkele wijzigingen robuust genoeg is om samen met de werknemers in elke omstandigheid de gewenste dienstverlening te kunnen waarborgen aan haar klanten.

VERVOLG VOORWOORD

DIGITALE OPTIMALISATIE

APC heeft in 2021 de strategische keuze gemaakt betreffende de upgrade, vervanging en gebruik van hardware en software, voor zowel de interne als externe bedrijfsvoering. Het verder ontwikkelen van dashboards en de cloud faciliteiten hebben in het jaar 2022 meer vorm gekregen, om zo in de toekomst de virtuele dienstverlening naar de klanten toe te kunnen verwezenlijken. Ter versterking en bescherming van de virtuele dienstverlening, cloud based werken en beschermen van de documenten is de IT hardware-infrastructuur vervangen. Daarnaast heeft de jaarlijkse cybersecuritytraining plaatsgevonden en zijn diverse tests uitgevoerd, zowel voor het personeel als op de systemen en de 'software' binnen de organisatie. Bij verschillende systemen is een link gelegd met de monitoring tools en de achterliggende databases van de operationele processen om digitaal meer inzicht te kunnen krijgen in de check and balances.

KLANTBELEVING

De deelnemers en werkgevers (klanten) staan binnen APC centraal en stellen steeds hogere eisen aan het pensioenfonds. Diversificatie in pensioen- en beleggingsproducten op basis van de eisen en wensen van de klant worden uitgewerkt en geïmplementeerd. Het real-time inzichtelijk maken van de pensioenen, inzichtelijk maken van investeringen, het uitbreiden van de virtuele informatieverschaffing en het onderzoek naar nieuwe communicatiemogelijkheden zijn dus belangrijke doelstellingen om op korte termijn te bereiken. Daarnaast heeft APC in het jaar 2020 diverse webinars georganiseerd waarin specifieke informatie is gegeven en relevante onderwerpen zijn behandeld voor haar klanten.

MARKTPOSITIE

APC heeft haar marktpropositie in 2021 versterkt door ondanks de 2de golf van de coronapandemie onverstoorbaar en duurzaam te blijven investeren en beleggen in zowel lokale als internationale markten. Ondanks de volatiliteit op de internationale financiële markten heeft APC middels een solide beleggingsbeleid positieve resultaten geboekt. Daarnaast wordt de lokale portefeuille actief beheerd waarbij naast het benodigd rendement ook een actieve bijdrage wordt geleverd aan de lokale economie. De ontwikkeling van het Waterfort Plaza project zal naast het bijdragen aan de revitalisering van Punda met een aantrekkelijk multifunctioneel programma waarin wonen, horeca, cultuur, onderwijs, incubators en recreatie een plek krijgen, ook tot een diversificatie leiden van de beleggingsportefeuille van het fonds.

APC zal in de komende jaren haar solide beleid voortzetten om zo de uitdagingen zowel lokaal als internationaal het hoofd te kunnen bieden ten gunste van haar deelnemers en gepensioneerden. APC kijkt vooruit en bouwt een stevig fundament voor de toekomst!

Een speciale dank aan alle medewerkers van APC, deelnemers, gepensioneerden, werkgevers, de regering van Land Curaçao, Minister van Financiën, Minister van Bestuur Planning en Dienstverlening, de vakbonden en externe deskundigen voor het gestelde vertrouwen, de geleverde steun en de samenwerking in het afgelopen jaar.

*Namens het bestuur van
het Algemeen Pensioenfonds van Curaçao*

De heer drs. Ph.J.Th. Martis
Voorzitter

*Namens de directie van
het Algemeen Pensioenfonds van Curaçao*

Mevrouw E.S. Kruithof-Bor MBA
Directeur

1. KERNCIJFERS EN KERNGETALLEN

Het jaarverslag 2021 verschaft informatie over de groep Algemeen Pensioenfonds van Curaçao (APC).

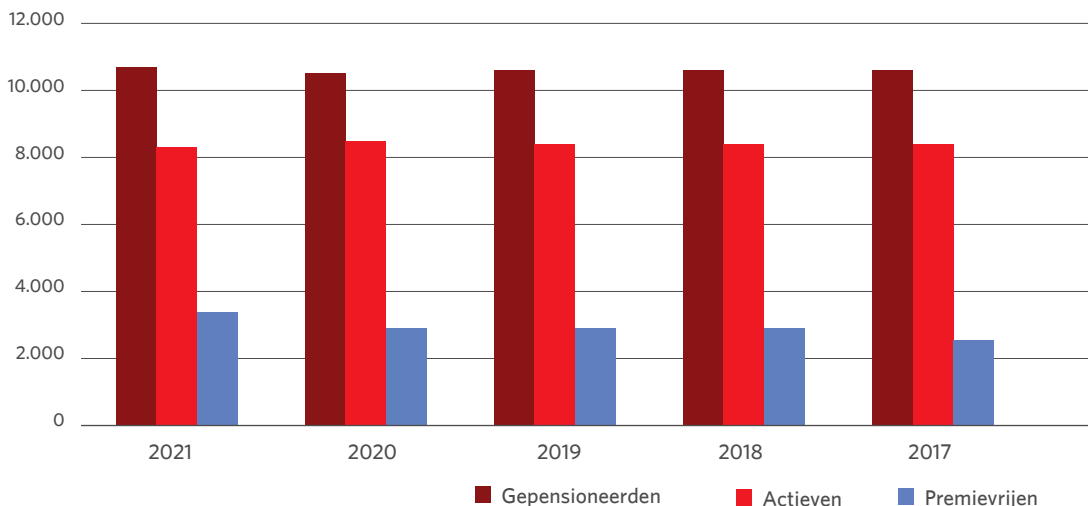
De onderstaande financiële informatie is ontleend aan de geconsolideerde jaarrekening 2021 van het Algemeen Pensioenfonds van Curaçao.

<i>(in miljoenen NAf)</i>	31 DECEMBER 2021	31 DECEMBER 2020
A. Totale activa	5.879	5.602
B. Materiële vaste activa	18	17
C. Immateriële vaste activa	14	16
D. Aanwezig vermogen (D=A-B-C)	5.847	5.569
Vastgoedbeleggingen	181	175
Deelnemingen	1	3
Verstrekte leningen en overige vorderingen		
Leningen op basis van onderpand	1.030	1034
Onderhandse leningen	12	14
Afbetalingsregelingen	339	372
Leningen aan deelnemingen	4	4
Deposito's	5	20
Aflossingsregeling Overheid Land Curaçao	90	104
Overige (persoonlijke- en bedrijfsleningen)	92	102
Gekochte leningen en obligaties	144	157
Investerings in Eigen Vermogen instrumenten	62	57
Handelsportefeuille	3.320	3.053
Vordering op Girobank N.V.	-	4
Vorderingen en voorraden	193	179
Liquide Middelen	373	290
E. Schulden	411	425
F. Beleggingsreserve	485	226
G. Beschikbaar vermogen (G=D-E-F)	4.951	4.918
H. Voorziening voor pensioenverplichting	4.983	4.951
I. Dekkingsgraad ($I=(A-E)/H \cdot 100$)	109,7%	104,6%
J. Pensioenbijdragen	106	99
K. Pensioenuitkeringen	210	204

Onderstaand volgen een aantal kerncijfers en kerngetallen over de laatste 5 jaar.

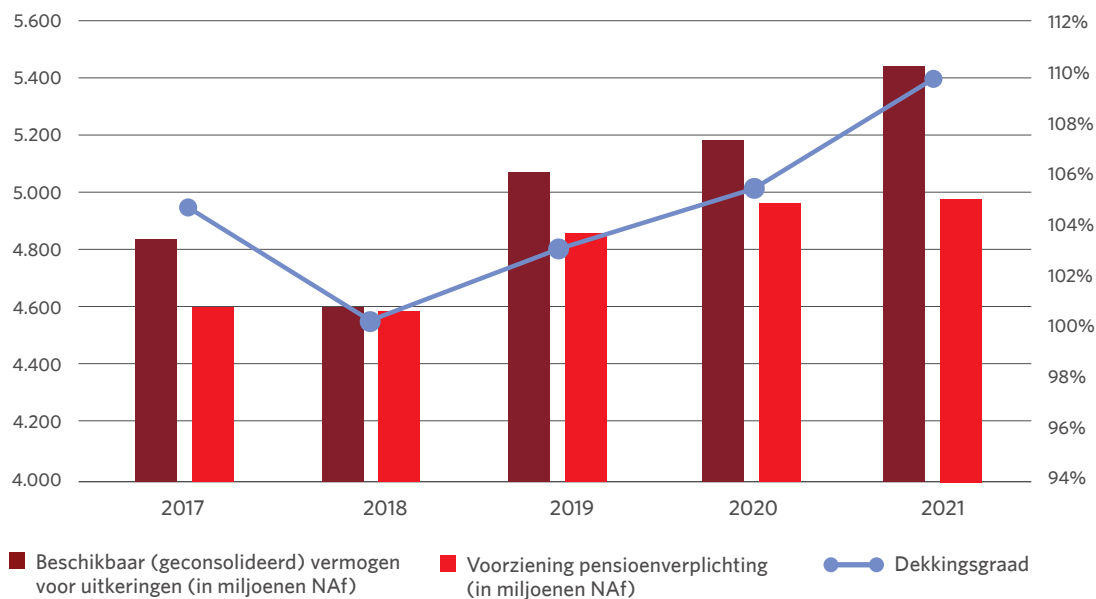
	2021	2020	2019	2018	2017
<i>(in miljoenen NAf)</i>					
Vermogenssituatie en solvabiliteit van het fonds					
Pensioenvermogen (incl. Beleggingsreserve)	5.468	5.187	5.090	4.601	4.821
Beleggingsreserve	485	226	168	9	211
Dekkingsgraad (in %)	109,7%	104,6%	103,4%	100,2%	104,6%
Aantal aangesloten lichamen	58	62	62	62	63
Aantal deelgenoten	22.219	22.212	22.233	21.839	21.696
Deelgenoten in actieve dienstbetrekking	8.184	8.685	8.610	8.353	8.309
Mannen	3.405	3.623	3.596	3.474	3.495
Vrouwen	4.779	5.062	5.014	4.879	4.814
Deelgenoten met uitgesteld pensioen/Premievrijen	3.361	3.092	3.101	2.987	2.827
Mannen	1.418	1.309	1.326	1.274	1.212
Vrouwen	1.943	1.783	1.775	1.713	1.615
Gepensioneerden/Pensioentrekkenden	10.674	10.435	10.522	10.499	10.560
Mannen	4.917	4.850	4.952	4.989	5.086
Vrouwen	5.552	5.367	5.345	5.281	5.220
Wezen	205	218	225	229	254
Totale premie	18%	18%	18%	18%	18%
Werkgevers	12%	12%	12%	12%	12%
Werknemers	6%	6%	6%	6%	6%
Beleggingsportefeuille	5.281	5.096	4.720	4.305	4.314
Aandelen	1.669	1.498	1.902	1.432	1.513
Binnenland	62	57	53	41	21
Buitenland	1.607	1.441	1.849	1.391	1.492
Deelnemingen	1	3	3	3	2
Binnenland	1	3	3	3	2
Buitenland	-	-	-	-	-
Vastrentende waarden	3.432	3.424	2.684	2.635	2.698
Binnenland	1.717	1.808	1.425	1.580	1.512
Buitenland	1.715	1.616	1.259	1.055	1.186
Vastgoedbeleggingen	181	175	134	110	90
Binnenland	181	175	123	98	90
Buitenland	-	-	11	12	-
Aankopen/transitorisch - Buitenland	-2	-4	-3	125	11
Totaal rendement op jaarbasis	8,6%	6,3%	13,3%	-1,7%	11,7%

Ontwikkeling in het aantal deelnemers gedurende de laatste 5 jaar

In 2021 is er, in vergelijking met voorgaande jaren, een stijging te zien in het aantal gepensioneerden. Dit heeft te maken met de Vervroegd Vrijwillige Uitstroom (VVU) regeling die per augustus 2021 middels een Landsverordening in werking is getreden. Per 31 december 2021 hebben 382 deelgenoten die in aanmerking konden komen gebruik gemaakt van deze regeling wat ook direct effect heeft op het aantal actieve deelnemers. Voor wat betreft de premievrije deelgenoten zien we ook een stijging ten opzichte van voorgaande jaren.

Ontwikkeling geconsolideerd beschikbaar vermogen, VPV en de dekkingsgraad gedurende de laatste 5 jaar.

Per ultimo 2021 bedroeg de dekkingsgraad 109,7%. Door een optimale inzet van haar beleidsinstrumenten waaronder haar beleggingsbeleid is de financiële positie van het fonds in de afgelopen jaren verder versterkt. Ook in het jaar 2021 heeft het fonds, ondanks het feit dat de Covid-19 pandemie nog steeds een effect had op de wereldeconomie, goede beleggingsrendementen geboekt. Het resultaat op beleggingsopbrengsten is het belangrijkste element die heeft bijgedragen aan de positieve ontwikkeling van de dekkingsgraad.

In 2018 was er, in verband met negatieve (ongerealiseerde) beleggingsresultaten, een terugval in het beschikbaar vermogen. Maar sindsdien vertoont het vermogen een relatief significante stijgende lijn. Het fonds is een rijp pensioenfonds, het aandeel van de gepensioneerden in de totale VPV is significant. Hierdoor heeft het fonds jaarlijks te maken met een klein aangroei van de VPV.

In 2019 heeft het fonds een aanpassing van de grondslagen doorgevoerd, namelijk het verlagen van de rekenrente van 4% naar 3,5%. Deze wijziging had een groot effect op de aangroei van de VPV.

Landhuis Arrarat, Parera, Curaçao

KARAKTERISTIEKEN VAN GROEP ALGEMEEN PENSIOENFONDS VAN CURAÇAO (APC GROEP)

Het geconsolideerd jaarverslag 2021 verschaft informatie over de groep Algemeen Pensioenfonds van Curaçao (APC Groep). Tot de APC Groep behoren de volgende entiteiten die in de geconsolideerde jaarrekening zijn meegenomen:

- Algemeen Pensioenfonds van Curaçao (APC)
- Centrale Hypotheek Bank N.V. (CHB)
- Korporaal N.V.
- APC Bank N.V. (inclusief PSB Bank N.V.)

Algemeen Pensioenfonds van Curaçao (het Fonds)

De publiekrechtelijke rechtspersoon Algemeen Pensioenfonds van Curaçao (APC) is per 10 oktober 2010 ontstaan. Het fonds is statutair gevestigd op Curaçao aan de Schouwburgweg 26. Het doel van het fonds is het nu en in de toekomst verstrekken van uitkeringen aan gepensioneerden en nabestaanden ter zake van ouderdom en overlijden. Tevens verstrekt het fonds uitkeringen aan arbeidsongeschikte deelnemers. Het fonds geeft invulling aan de uitvoering van de Pensioenlandsverordening overheidsdienaren (P.B. 1977, no. 312) van de aangesloten deelgenoten.

Per 31 december 2021 heeft het fonds beleggingen uitstaan, waardoor gezien het gehouden belang van het fonds in deze entiteiten, deze deelnemingen geconsolideerd zijn, ter verschaffing van financiële informatie van de APC Groep.

Centrale Hypotheek Bank N.V. (CHB), gehouden belang van APC: 96,67%

CHB is per 20 december 1976 op Curaçao opgericht en is gevestigd in Curaçao aan de Schouwburgweg 26. Het statutaire doel van de vennootschap is het ter leen verstrekken van geld onder hypothecair verband, het ter leen opnemen van gelden tegen uitgifte van pandbrieven of schuldbekentenissen, het verkrijgen en vervreemden van onroerende goederen en het verlenen van bemiddeling bij het sluiten van verzekeringen. CHB oefent haar bedrijf uit op Curaçao, Bonaire, Sint Maarten, Sint Eustatius en Saba.

Korporaal N.V., gehouden belang van APC: 100%

Op 11 december 2018 heeft APC door koop van alle aandelen in Korporaal N.V. een 100% belang in Korporaal N.V. Korporaal N.V. is in 1963 opgericht naar Nederlands Antilliaans recht en is gevestigd op Curaçao. Het statutaire doel van Korporaal is de handel in-, de exploitatie van- en het beheer over roerende en onroerende zaken, het uitvoeren van bouwwerken, verbouwingen en herstellingen, het deelnemen in andere ondernemingen met gelijk of aanverwant doel, en in het algemeen het verrichten van al datgene wat met het vorenstaande in de ruimste zin genomen verband houdt. Korporaal N.V. heeft geen personeel in dienst. Haar enige activiteit op dit moment is het in bezit hebben van grond.

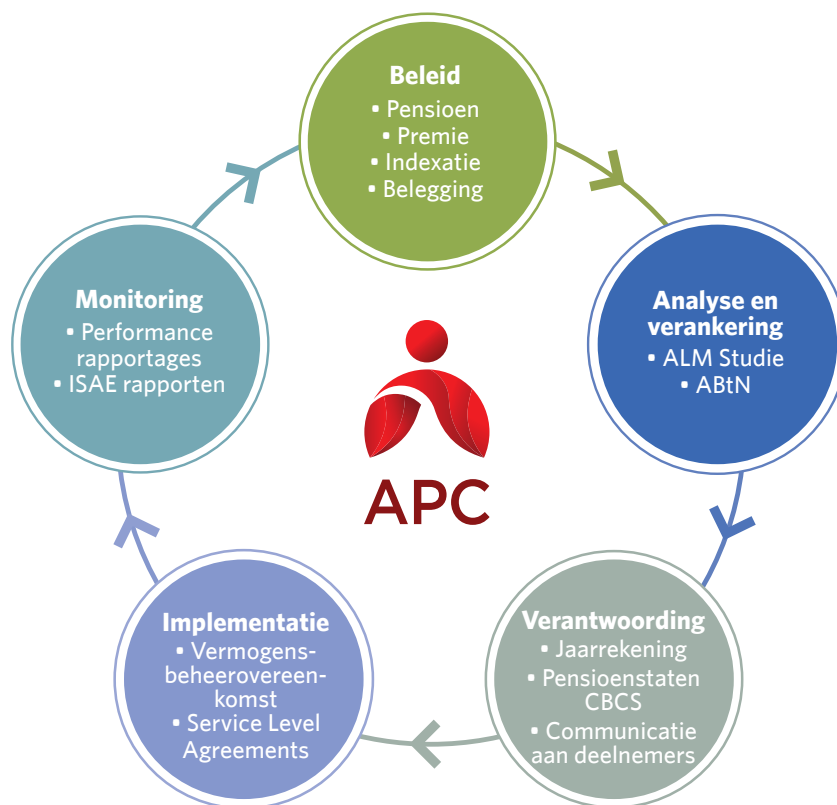
APC Bank N.V. (inclusief PSB Bank N.V.), gehouden belang van APC: 100%

Het fonds heeft op 14 april 2020 APC Bank N.V. opgericht. Het statutaire doel van APC Bank is het optreden als bank en kredietinstelling ter uitoefening van het bankbedrijf, de wissel en commissiehandel en de makelaardij en bemiddeling in effecten en overige waardepapieren alsmede het verrichten van alle financiële operaties in de ruimste zin van het woord; optreden als spaarbank; agent voor verzekeringsovereenkomsten, en het deelnemen in andere vennootschappen.

APC Bank heeft op 28 april 2020 een 100% belang in PSB Bank N.V. verworven en vervolgens heeft APC Bank na een traject op 31 december 2020 een commerciële banklicentie verkregen van de Centrale Bank van Curaçao en Sint Maarten. Doelstelling van APC Bank is een digitale bank op te zetten met fysieke locatie(s) zijnde “phygital” bank.

BELEID EN VERANTWOORDING

Hieronder volgt een grafische weergave van de componenten van Beleid en Verantwoording.

PENSIOENBELEID

De pensioenregeling is vastgelegd in de Pensioenlandsverordening overheidsdienaren, P.B. 1997 no. 312. De geconsolideerde tekst van de Pensioenlandsverordening overheidsdienaren is vastgesteld bij P.B. 2013 no. 27. Bij landsverordening van 28 december 2015, P.B. 2015 no. 78, is de Pensioenlandsverordening overheidsdienaren (Plvo) met ingang van 1 januari 2016 ingrijpend gewijzigd. In het boekjaar 2021 zijn er geen wijzigingen in de bestaande regeling aangebracht.

PREMIEBELEID

De pensioenpremie wordt formeel vastgesteld door de wetgever. Volgens de Pensioenlandsverordening geldig voor 2021 bedraagt de premie 18% van de bijdragegrondslagen van de deelnemers per jaar (2020: 18%).

INDEXATIEBELEID

Het pensioenfonds kent ingaande 2016 een voorwaardelijk toeslagenbeleid ten aanzien van de (oude) opgebouwde pensioenen van zijn deelnemers. Deze is afhankelijk van de algemene bezoldigingsverhoging bij de overheid en afhankelijk van de financiële positie van het fonds. In de financiële opzet van het pensioenfonds wordt vanuit gegaan dat de indexaties gefinancierd worden uit de marge van de dekkingsgraad die boven de 105% ligt.

In het jaar 2021 zijn de (oude) opgebouwde pensioenen niet geïndexeerd. Ook in 2020 vond geen indexatie plaats van de ingegane pensioenen.

BELEGGINGSBELEID

Op basis van de analyse van de 4 beleidsterreinen en op basis van het verloop van de voorziening pensioenverplichtingen, van het vermogen, van de dekkingsgraad en van de premie, worden prognoses gemaakt ten aanzien van rendementsverwachtingen, voorzieningen en dekkingsgraad. Uiteindelijk wordt een strategische beleggingsmix gekozen waarbij optimalisatie van het rendement binnen aanvaardbare risicokaders wordt nagestreefd.

In onderstaande tabellen zijn zowel de gekozen strategische beleggingsmix als de werkelijke beleggingsmix voor de boekjaren 2021 en 2020 opgenomen. De informatie betreffende de vermogensallocatie mix is ontleend aan de enkelvoudige jaarrekeningen 2021 en 2020 van het fonds.

Beleggingsmix 2021

BELEGGINGSCATEGORIE	VERMOGENSALLOCATIE STRATEGISCHE MIX	VERMOGENSALLOCATIE WERKELIJKE MIX	BANDBREEDTE
Vastrentende waarden	66,5%	54,6%	61,5-71,5%
Zakelijke waarden	30%	36,8%	25-35%
Converteerbare obligaties	2,5%	3,9%	0-5%
Liquide Middelen	1%	4,7%	0-8%

Voor het boekjaar 2020 was de beleggingsmix als volgt:

BELEGGINGSCATEGORIE	VERMOGENSALLOCATIE STRATEGISCHE MIX	VERMOGENSALLOCATIE WERKELIJKE MIX	BANDBREEDTE
Vastrentende waarden	66,5%	56,4%	61,5-71,5%
Zakelijke waarden	30%	34,4%	25-35%
Converteerbare obligaties	2,5%	3,5%	0-5%
Liquide Middelen	1%	5,7%	0-8%

Conform de beleggingsregel van de Centrale Bank van Curaçao en Sint Maarten zoals opgenomen in de “Bekendmaking inzake het deviezenverkeer 2009/ K.7”, dient het pensioenfonds als volgt lokaal te investeren:

- 40% van de som van de eerste NAf 10 miljoen van de totale voorzieningen en schulden;
- 50% van de som van de volgende NAf 10 miljoen van de totale voorzieningen en schulden;
- 60% van de rest van de totale voorzieningen en schulden.

De Centrale Bank van Curaçao en Sint Maarten heeft echter zoals opgenomen in de “Bekendmaking inzake het deviezenverkeer 2009/ K.7A aanvulling op de bekendmaking inzake het deviezenverkeer 2009/ K.7”, de volgende uitzonderingen op deze beleggingsregel toegestaan:

Naast wat conform de beleggingsregel maximaal in het buitenland geïnvesteerd mag worden, is het toegestaan, indien er wordt voldaan aan de voorwaarden zoals opgenomen in de “Bekendmaking inzake het deviezenverkeer 2009/ K.7A aanvulling op de bekendmaking inzake het deviezenverkeer 2009/ K.7”, om een bedrag gelijk aan lokale investeringen, die kwalificeren bij niet ingezetenen uit te zetten.

Evenzo is het toegestaan om een bedrag gelijk aan wat het pensioenfonds als vervroegde aflossingen op lokale leningen heeft ontvangen in het kader van schuldsaneringen, naar het buitenland te exporteren.

Rekening houdend met deze twee versoepelingen is het deel van het kapitaal dat het APC als groep per 31 december 2021 lokaal aanhoudt (exclusief vorderingen en liquide middelen) 37% (2020: 40%) en het deel dat in het buitenland is geïnvesteerd 63% (2020: 60%) wat onder c.q. boven het door de Centrale Bank van Curaçao en Sint Maarten gestelde minimum is.

ANALYSE EN VERANKERING

DE ASSET LIABILITY MANAGEMENT (ALM) STUDIE

In de ALM studie staat de optimalisatie van het rendement en het risicobeheer centraal. Het beleggingsbeleid bevat lange termijn doelstellingen op het gebied van solvabiliteit, rendement, liquiditeit en maatschappelijk verantwoord beleggen. Het doel van de ALM studie is het identificeren van mogelijke efficiëntieverbeteringen en het analyseren van de risico's van diverse beleidsalternatieven om tot evenwichtige beleidskeuzes te komen in een veld met soms conflicterende stakeholder belangen. APC maakt om de 3 jaar een ALM studie. In het boekjaar 2019 heeft het fonds een ALM studie voor de periode 2020-2022 opgesteld en deze is door het bestuur vastgesteld.

DE ACTUARIËLE EN BELEIDSTECHNISCHE NOTA (ABTN)

In de ABtN wordt een motivering gegeven van de financiële opzet en actuariële grondslagen van het pensioenreglement. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen enerzijds het vermogen en anderzijds de voorziening pensioenverplichtingen. Verder worden in de ABtN de risicoanalyse en wijze van uitvoering gedocumenteerd. APC stelt minstens 1 keer per jaar een ABtN op. Het fonds heeft na aanpassing van de actuariële grondslagen de ABtN geactualiseerd. Deze is vastgesteld door het bestuur en ingediend bij CBCS.

MISSIE, VISIE, FINANCIËEL DOEL EN DE STRATEGISCHE SPEERPUNTEN VAN APC

De missie, visie, financieel doel en de strategische speerpunten van APC zijn in het Businessplan 2019-2021 gedefinieerd. Deze luiden als volgt:

VISIE:

Wij zijn dé pensioen- en beleggingsexpert van Curaçao

MISSIE:

Toonaangevend door jarenlange pensioen- en beleggingsexpertise

Kapitaalkrachtig door een verantwoord investeringsbeleid

Betrouwbaar door het waarborgen van pensioen voor onze deelgenoten

FINANCIËEL DOEL:

APC streeft naar een dekkingsgraad van 115% met een minimum van 105%.

STRATEGISCHE SPEERPUNTEN:

Marktpropositie: Coherente set product/ marktcombinaties, bijbehorende uitvoeringsvormen en governance structuur.

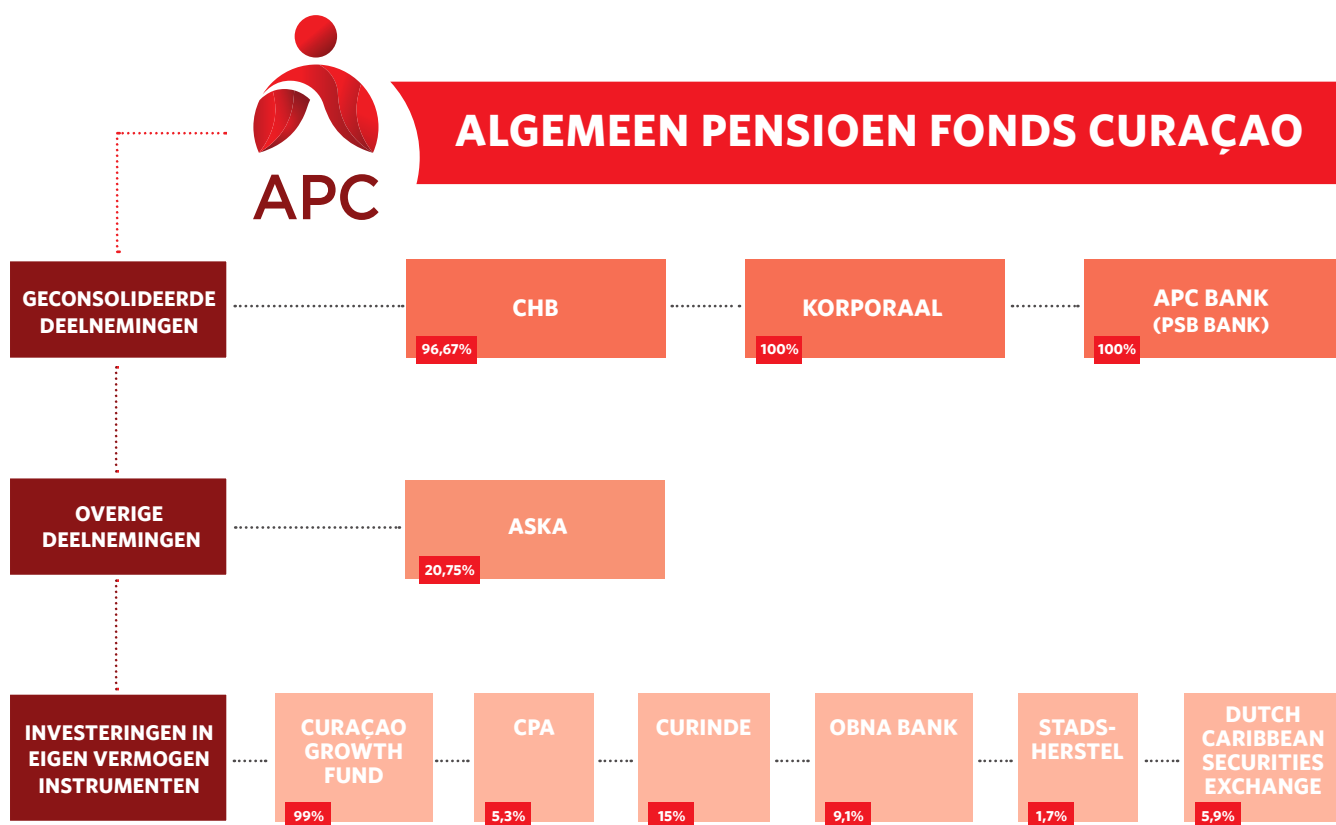
(Digitale) optimalisering: creëren kostenbesparing, verhogen efficiency, effectiviteit en toegankelijkheid van de dienstverlening.

Klantbeleving, pensioen & beleggen: Excellente klantbediening via relevante informatie en advisering, digitaal ondersteund.

People & Change: Maximaal benutten van persoonlijke kracht, door opleiding, empowerment en breed gedragen strategisch koers.

ORGANISATIE

Onderstaand volgt de organisatiestructuur van APC Groep.

BESTUUR

Het hoogste orgaan van het fonds is het bestuur bestaande uit 7 leden, te weten een onafhankelijke voorzitter die tevens lid is, drie werknemersbestuursleden (van wie 1 de gepensioneerden vertegenwoordigt) en drie werkgeversbestuursleden. De samenstelling van het bestuur is geregeld in de Landsverordening APNA (P.B. 1997 no. 312). De bestuursleden worden voor een periode van 5 jaar benoemd. Na deze periode kan een bestuurslid worden herbenoemd.

De samenstelling van het Bestuur was per 31 december 2021 als volgt:

NAAM, FUNCTIE EN GESLACHT	GEBOORTEDATUM	DATUM AANTREDEN	DATUM AFTREDEN
De heer Philip J. Th. Martis <i>Voorzitter (m)</i>	21 juni 1959	25 september 2017	25 september 2022
De heer Geomaly A.G. Martes <i>Lid (werknemersbestuurslid) (m)</i>	5 september 1960	10 maart 2014	10 maart 2024
De heer Amadeo V.E. Vilchez <i>Lid (werknemersbestuurslid) (m)</i>	8 januari 1964	1 september 2017	1 september 2022
Mevrouw Janine Lacle <i>Lid (werkgeversbestuurslid) (v)</i>	26 november 1971	31 augustus 2015	31 augustus 2025
De heer Theo M.J. Caris <i>Lid (werkgeversbestuurslid) (m)</i>	24 juni 1960	24 maart 2017	24 maart 2022
De heer Shurmel C. Elias <i>Lid (werkgeversbestuurslid) (m)</i>	25 oktober 1960	24 maart 2017	24 maart 2022
De heer Willem H. van Lamoen <i>Lid (werknemersbestuurslid) (m)</i>	23 augustus 1952	28 augustus 2019	23 augustus 2022

Uitgangspunt in het handelen van ieder individueel bestuurslid en het bestuur als geheel is dat eenieder handelt in het belang van alle belanghebbenden van het fonds, rekening houdend met de korte- en langetermijneffecten van maatregelen. De overwegingen van het bestuur worden in de notulen van de bestuursvergaderingen vastgelegd. In dit bestuursverslag worden de overwegingen bij belangrijke besluiten in 2021 bij onderdeel Bestuursaanlegenheden van APC toegelicht.

Onderstaande tabel geeft aan waar de werkgevers- en werknemersvertegenwoordigers werkzaam zijn en welke functies zij bekleden:

NAAM EN FUNCTIE ALS BESTUURDER	WERKZAAM BIJ	IN DE FUNCTIE VAN
De heer Philip J. Th. Martis <i>Voorzitter</i>	Sociale Verzekeringsbank (SVB)	Directeur
De heer Geomaly A.G. Martes <i>Werknemersbestuurslid</i>	GM Audit & Advisory B.V.	Directeur
De heer Amadeo V.E. Vilchez <i>Werknemersbestuurslid</i>	Korps Politie Curaçao	Inspecteur
Mevrouw Janine Lacle <i>Werkgeversbestuurslid</i>	CIBC FirstCaribbean International Bank	Wealth Manager
De heer Theo M.J. Caris <i>Werkgeversbestuurslid</i>	Centrale Bank van Curaçao en Sint Maarten (CBCS)	Legal Consultant
De heer Shurmel C. Elias <i>Werkgeversbestuurslid</i>	United Telecommunication Services (UTS)	Corporate Business Strategist
De heer Willem H. van Lamoen <i>Werknemersbestuurslid</i>	Gepensioneerd	-

DIRECTIE

Het bestuur heeft bij Bestuursbesluit no. 2/ 98 d.d. 14 april 1998 'Delegatiebesluit Algemeen Pensioenfonds van de Nederlandse Antillen' en bij Bestuursbesluit no. 4/ 2004 d.d. 19 oktober 2004 'Mandaatbesluit vertegenwoordigingsbevoegdheid Algemeen Pensioenfonds van de Nederlandse Antillen' een aantal van haar bevoegdheden aan de directie gemandateerd. De dagelijkse leiding van het fonds ligt als gevolg hiervan bij de directie.

De samenstelling van de directie is als volgt:

NAAM, FUNCTIE EN GESLACHT	GEBORTE DATUM	DATUM AANTREDEN	DATUM AFTREDEN
Mevrouw Evelyn Kruithof-Bor <i>Directeur (v)</i>	19 april 1972	21 september 2011	-
De heer Ramiro Griffith <i>Adjunct Directeur (m)</i>	26 juni 1977	1 juni 2018	-

De directie wordt bijgestaan door een Management Team van 5 leden.

Het aantal personeelsleden van de groep is als volgt:

ENTITEIT	31 DECEMBER 2021	31 DECEMBER 2020
Algemeen Pensioenfonds van Curaçao	68	65
Centrale Hypotheekbank N.V.	39	40
Korporaal N.V.	-	-
APC Bank N.V.	87	81
De APC Groep	194	186

BELEGGINGSCOMMISSIE

Het bestuur laat zich in de uitvoering van zijn taken met betrekking tot het beleggen van het vermogen van het fonds bijstaan door een beleggingscommissie bestaande uit externe beleggingsadviseurs. In de Landsverordening wordt geen melding gedaan van de zittingstermijn.

De samenstelling van de Beleggingscommissie is per ultimo boekjaar als volgt:

NAAAM, FUNCTIE EN GESLACHT	GEBOORTEDATUM	DATUM AANTREDEN	DATUM AFTREDEN
De heer Edgar V. Lotman <i>Voorzitter (m)</i>	10 maart 1952	22 februari 2001	-
De heer Oliver L. Bennett <i>Lid (m)</i>	8 maart 1969	16 augustus 2011	-
De heer Hendrikus C.A. Gerrits <i>Lid (m)</i>	22 augustus 1968	6 januari 2021	-

AUDIT COMMITTEE

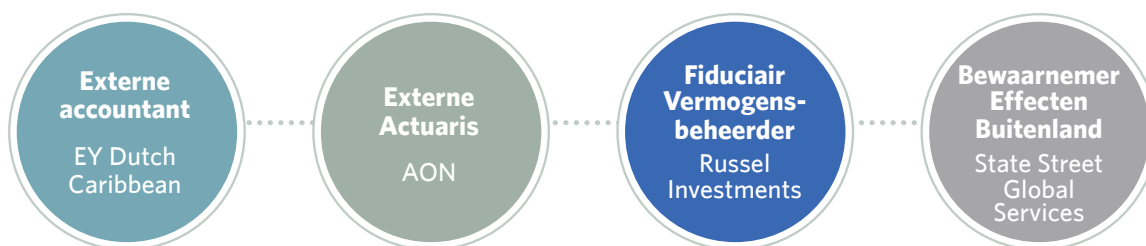
Het bestuur heeft een Audit Committee ingesteld. De Audit Committee bereidt de besluitvorming voor het bestuur voor over o.a. financiële verslaggeving, begroting, risicomanagement, compliance, interne controle, aanbevelingen van de externe accountant en externe actuaris. De Audit Committee bestaat (volgens het Besluit Audit Committee APNA) uit een voorzitter die tevens bestuurslid is en twee andere leden. Een van de laatstgenoemde leden hoeft geen lid van het bestuur te zijn.

De samenstelling van de Audit Committee is per ultimo boekjaar als volgt:

NAAM, FUNCTIE EN GESLACHT	GEBOORTEDATUM	DATUM AANTREDEN	DATUM AFTREDEN
De heer Geomaly A.G. Martes <i>Voorzitter vanaf 12 januari 2015 (m)</i>	5 september 1960	10 maart 2014	10 maart 2024
De heer Shurmel C. Elias <i>Lid vanaf 1 oktober 2017 (m)</i>	25 oktober 1960	1 oktober 2017	24 maart 2022
De heer Rudsel A. Sophia <i>Lid vanaf 12 juni 2020 (m)</i>	18 augustus 1960	12 juni 2020	11 juni 2025

EXTERNE ONDERSTEUNING EN CONTROLE

Het fonds wordt bijgestaan door de volgende externe deskundigen:

BESTUURSAANGELEGENHEDEN VAN APC

CORPORATE GOVERNANCE

Corporate Governance is het waarborgen van de onderlinge samenhang van de wijze van besturen, beheersen en toezicht houden op het bestuur van een organisatie, gericht op een efficiënte en effectieve realisatie van doelstellingen, alsmede het daarover op een open wijze communiceren en verantwoording afleggen ten behoeve van belanghebbenden. Het kader voor het bestuur en beheer van het fonds is in de Landsverordening APNA P.B. 1997 no. 311 opgenomen (Landsverordening APNA). In grote lijnen zijn de bestuurlijke verantwoordelijkheden bij APC als volgt verdeeld:

- Het bestuur heeft met het oog op een slagvaardig en efficiënt beleid en gebruikmakend van de mogelijkheden die het wettelijk kader daarvoor biedt, bevoegdheden, taken en werkzaamheden van het bestuur zoveel mogelijk aan de directie gedelegeerd of gemandateerd. Met betrekking tot de uitvoering van de gedelegeerde en gemandateerde bevoegdheden en werkzaamheden heeft het bestuur tevens nadere instructies en richtlijnen gegeven. Deze besluiten met betrekking tot de delegatie en mandatering van bevoegdheden, taken en werkzaamheden zijn in de Curaçaose Courant geplaatst. Het bestuur ziet erop toe dat de directie zich in de uitoefening van de aan haar overgedragen taken en gemandateerde bevoegdheden aan de wet- en regelgeving houdt. Hiertoe doet de directie in principe maandelijks verslag uit aan het bestuur;
- Het is de taak van het bestuur om de leden van de directie, de externe accountant en externe actuarieel deskundigen te benoemen;
- Tot de taak van het bestuur behoort ook het vaststellen van het algemeen beleid, de vaststelling van de begroting, de jaarrekening en het jaarverslag alsook het vaststellen van een reglement arbeidsvoorwaarden voor directie en personeelsleden van het fonds;
- De directie is verantwoordelijk voor de dagelijkse leiding van de organisatie en maakt daarbij gebruik van de bevoegdheden die door het bestuur aan haar zijn gedelegeerd of gemandateerd.

In het vastgestelde Corporate Governance Handboek van APC (hierna: 'het handboek') is aangegeven wat Corporate Governance in de praktijk betekent en waarom het onderwerp voor het fonds van groot belang is. Dit handboek sluit aan bij de Code Corporate Governance die in Curaçao bij landsbesluit is vastgesteld. Hierin zijn volgens internationaal aanvaarde normen, de uitgangspunten van goed en transparant bestuur en toezicht van vennootschappen en stichtingen vastgelegd. Het handboek richt zich op de drie functies van 'goed pensioenfondsbestuur': besturen, toezicht houden en verantwoording afleggen over wat APC gepland en gerealiseerd heeft. Door middel van een Corporate Governance Checklist evalueert de Risk & Compliance manager de status van Good Corporate Governance en indien er verbeterpunten zijn wordt hier tijdig actie op ondernomen.

Het bestuur verklaart hierbij dat APC in 2021 gehandeld heeft naar de geest en strekking van de bepalingen uit haar Handboek Corporate Governance. De naleving blijkt onder andere uit dit jaarverslag.

DESKUNDIGHEID

De toelichting op de Landsverordening APNA geeft aan dat er binnen het bestuur kennis en ervaring op veel uiteenlopende terreinen gewenst is. Onder meer op gebieden als pensioenen, beleggingen, human resource management, financiële expertise, actuariële expertise en juridische expertise. Het bestuur hanteert profielschetsen voor bestuursleden en de voorzitter waarin de vereisten met betrekking tot kennis en ervaring en competenties zijn opgenomen. Bij het voordragen en benoemen van bestuursleden wordt de regering verzocht zich mede te laten leiden door deze profielschetsen.

EVALUATIE FUNCTIONEREN BESTUUR EN DIRECTIE

Het bestuur evalueert haar functioneren 1 keer per jaar in een besloten vergadering. De evaluatie over het jaar 2021 vindt nog plaats. Het bestuur evalueert tevens jaarlijks het functioneren van de directie. Voor de directie is de conclusie voor het jaar 2021 dat deze naar behoren heeft gefunctioneerd.

RISICOMANAGEMENT

Het bestuur is verantwoordelijk voor de inrichting en goede werking van het interne risicobeheersings- en controlesysteem ten behoeve van alle risico's waaraan het pensioenfonds zich ziet blootgesteld. Risicomanagement bij APC moet ervoor zorgen dat het pensioenfonds haar langetermijnstrategie kan uitvoeren en daarbij voldoende robuust is om risico's op te kunnen vangen. Er wordt veel aandacht besteed aan het op peil houden van kennis en het toepassen van methoden en technieken voor het efficiënter maken van de risicobeheersing binnen het fonds.

De 'first line of defence' en primaire verantwoordelijkheid van het risicomanagement ligt bij de Management Team leden. De Risk Manager zijnde de 'second line of defence' is belast met de ondersteuning, advisering en coördinering van de 'first line of defence' en bewaakt of het management zijn verantwoordelijkheden ook daadwerkelijk neemt. Bepaalde beleidsvoorbereidende taken en het organiseren van risk assessments zijn taken van de 'second line of defence'. De Manager Interne Audit, zijnde de 'third line of defence', is de bewaker dat het gehele systeem van risicomanagement functioneert. APC heeft een Risk Committee opgericht welke tot taak heeft de voorbereidende werkzaamheden te verrichten voor het toezicht door het bestuur op het door de directie gevoerde risicobeleid en het risicobeheer. De Risk Committee bespreekt de periodieke rapporteringen over de blootstelling aan risico's in relatie tot het risicobeleid en bespreekt onder andere de risk assessment rapportages, action tracking rapportages en key performance indicator rapportages.

RISICO BEREIDHEID

Een pensioenfonds is onlosmakelijk verbonden met het nemen van risico's, maar APC doet dat in beheerste mate. Het bestuur stelt strikte risicokaders vast, waarbinnen de beleggingen moeten plaatsvinden ('risk appetite'). Tegenover beleggingen met een laag risico en daarmee een min of meer gegarandeerde, maar lage opbrengst (vastrentende waarden) staan beleggingen in zakelijke waarden. Deze gaan gepaard met een hoog risico en een verwachte hoge opbrengst. Zo houdt het fonds de risico's zoveel mogelijk onder controle. De strategische beleggingsmix van het fonds komt niet willekeurig tot stand, maar vloeit voort uit de ALM studie waarin het risicokader van het fonds wordt bepaald en is nauwgezet afgestemd op onze pensioenverplichtingen in de loop van de komende tientallen jaren.

TOEZICHTHOUDER

In het kader van het toezicht dat de Centrale Bank van Curaçao en Sint Maarten (CBCS) op het fonds uitvoert, rapporteert het fonds per kwartaal de stand van de beleggingen aan de CBCS en per jaar de financiële positie van het fonds. Het fonds valt tevens onder de controle van de Algemene Rekenkamer die voor de Staten controle op het fonds uitvoert.

UITBESTEDING

Het buitenlandse vermogensbeheer en vermogensbewaring zijn sinds medio 2013 uitbesteed aan één fiduciair vermogensbeheerder en aan één centrale bewaarder. Het besluitvormingsproces rond de uitbesteding van het vermogensbeheer en selectie van de vermogensbeheerder was gebaseerd op een intensieve en uitputtende aanpak om risico's zo veel mogelijk in kaart te brengen en af te dekken. Het risico dat de vermogensbeheerders, die door de fiduciair vermogensbeheerder zijn geselecteerd, buiten de grenzen van het actieve risicobudget opereren, waardoor risico op financieel verlies ontstaat dat groter is dan voorzien, wordt beheerst door controle hierop door de fiduciair vermogensbeheerder, de beleggingsorganisatie binnen APC en tevens de global custodian die dit controleert.

De global custodian en de beleggingsorganisatie binnen APC belast met de buitenlandse portefeuille controleren tevens of de externe fiduciair vermogensbeheerder blijft voldoen aan de door het pensioenfonds gestelde eisen aan onder meer kwaliteit, deskundigheid en servicegraad.

VERANTWOORDINGSORGANEN EN INTERN TOEZICHT

De Audit Committee vergadert minimaal per kwartaal met de directie, de Manager Interne Audit, de Manager Financiële Zaken, en zo nodig in aanwezigheid van de Risk Manager.

Een beoordelingscommissie bestaande uit bestuursleden overlegt jaarlijks met de directie over de jaarplanning van de directieleden en stelt deze vast. De beoordelingscommissie adviseert het bestuur betreffende het functioneren van de directie.

COMMUNICATIE

Het fonds kent een aantal gestructureerde communicatiemomenten. Jaarlijks wordt in de tweede helft van het jaar een pensioenbericht aan de deelgenoten uitgebracht dat een overzicht geeft van de per ultimo december van het voorgaand jaar opgebouwde pensioendiensttijd en pensioenaanspraken alsmede aanspraken op het nabestaandenpensioen. Het fonds organiseert tweemaal per jaar een informatiebijeenkomst voor de deelgenoten die in de komende 6 maanden pensioneren.

ACTUARIS EN ACCOUNTANT

Volgens de Landsverordening APNA is benoeming van een registeraccountant die met de controle van de jaarrekening belast wordt, een verantwoordelijkheid van het bestuur. In deze landsverordening is tevens opgenomen dat het bestuur in overleg met de Centrale Bank van Curaçao en Sint Maarten een of meer actuariële deskundigen aanwijst die het bestuur adviseren in vraagstukken van actuariële en bedrijfstechnische aard. Het functioneren van de accountant en de actuaris wordt jaarlijks op basis van, door het bestuur goedgekeurde, vaste criteria beoordeeld. Indien van toepassing wordt naar aanleiding van deze beoordeling tevens door het bestuur beslist over eventuele verlenging van de opdracht aan de accountant en actuaris.

VERSLAG OVER HET BOEKJAAR

APC heeft in 2021 toegewijd doorgewerkt aan de strategische en ondersteunende doelen die in het Businessplan 2019-2021 zijn vastgesteld. Hieronder volgt een niet limitatieve opsomming van een aantal acties behorende tot de doelstellingen en (sub)doelen die bereikt zijn:

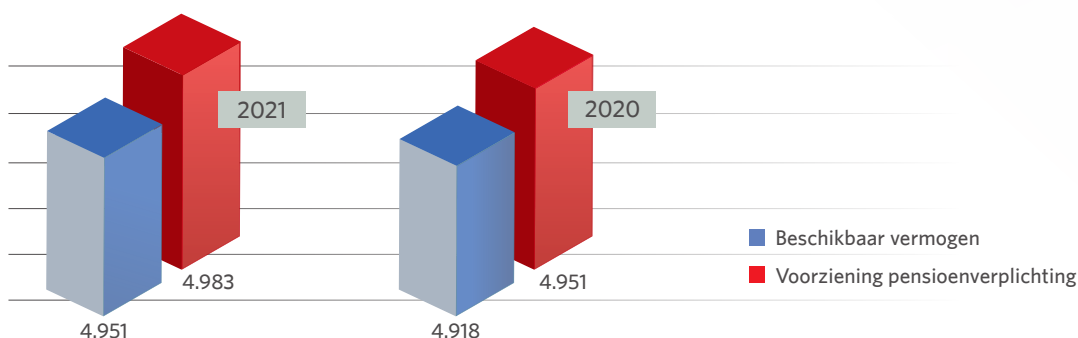
- Met betrekking tot het waarborgen van het behalen van het nettorendement uit beleggingen was het streefrendement 4,6% op basis van de vastgestelde Strategische Asset Allocatie 2020-2022. Het fonds heeft op basis van solide beleggingsbeleid een rendement van 5,3% op haar binnenlandse portefeuille behaald. Buitenland 10,7%. Het resultaat op de totale beleggingsportefeuille van het fonds in 2021 bedraagt 8,6%.
- Opmaak van strategic goal registration, een geautomatiseerde tool die de registratie en verantwoording van de doelstellingen aan de stakeholders binnen en eventueel buiten APC waarborgt.
- Voor het verkrijgen van nieuwe instellingen die kunnen aansluiten bij de door APC uitgevoerde regeling, zijn presentaties gegeven aan de betreffende besturen, directies en management van deze potentiële nieuwe instellingen.
- De incassowerkzaamheden zijn nader geïntensiveerd door aanscherping van de monitoring van de uitstaande vorderingen en intensiveren van contacten met debiteuren.
- De APC Jaarrekening 2020 is per 28 juli 2021 vastgesteld. Tevens is het Jaarverslag vastgesteld en ingediend bij de Minister van Financiën binnen de vastgestelde wettelijke termijnen.
- De Begroting 2022 is per 28 juli 2021 vastgesteld en aangeboden aan de Minister van Financiën.
- Organisatiebreed verder werken met en verder ontwikkelen van automatisering, digitalisatie en de "Big data" analysis.
- Webinars voor de klanten van APC.

3. FINANCIËLE POSITIE VAN DE APC GROEP

De APC Groep heeft per eind 2021 ad NAF 5.879 miljoen (2020: NAF 5.602 miljoen) aan bezittingen. Van deze bezittingen is NAF 411 miljoen (2020: NAF 425 miljoen) nodig ter dekking van de schulden en de overige voorzieningen. Het beschikbaar vermogen ultimo 2021 is NAF 4.951 miljoen (2020: NAF 4.918 miljoen) om de pensioenverplichtingen te dekken. Het beschikbaar vermogen ultimo 2021 is derhalve ad NAF 33 miljoen hoger ten opzichte van het jaar 2020.

Het fonds heeft de pensioenverplichtingen gewaardeerd op NAF 4.983 miljoen (2020: NAF 4.951 miljoen).

Het beschikbaar vermogen ten opzichte van de voorziening pensioenverplichtingen (VPV) is onderstaand grafisch weergegeven.

Per 31 december 2021 heeft de APC Groep een positief resultaat gerealiseerd van NAF 259 miljoen (2020: NAF 58 miljoen positief). Het positief resultaat is aan de beleggingsreserve per 31 december 2020 gedoteerd. De beleggingsreserve, welke bestemd is voor het opvangen van eventuele negatieve waardeveranderingen van de beleggingen, bedraagt derhalve per ultimo 2021 NAF 485 miljoen.

De dekkingsgraad van de APC Groep, berekend door het pensioenvermogen te delen door de voorziening voor pensioenverplichtingen, bedraagt 109,7% ultimo 2021 (ultimo 2020: 104,6%) en laat derhalve een verbetering zien ten opzichte van ultimo 2020. Het per ultimo 2021 beschikbaar aanwezig vermogen is voldoende om aan de pensioenverplichtingen te voldoen. Aangemerkt wordt dat met de dekkingsgraad van 109,7% er voldoende vermogen aanwezig is ter dekking van de algemene risico's, doch niet voldoende vermogen ter dekking van de beleggingsrisico's.

Het fonds streeft naar een minimale dekkingsgraad van 105% ten einde de algemene risico's te kunnen dekken. Op termijn is een dekkingsgraad van 115% gewenst zodat er voldoende reserve wordt aangehouden ter dekking van onverwachte tegenvallers, waaronder tegenvallende beleggingsresultaten als gevolg van een slecht beursklimaat in enig jaar.

De pensioenopbouw in een jaar dient gedekt te worden door de premies. Het resultaat op de pensioenopbouw is het verschil tussen de feitelijk ontvangen premie beschikbaar voor pensioenopbouw en het voor de opbouw van de pensioenaanspraken benodigd bedrag. Het bedrag ontvangen aan reguliere bijdragen ligt in lijn met het verwachte bedrag op basis van de totale bijdragegrondslag en een premiepercentage van 18%. Per saldo bedroeg het resultaat op pensioenopbouw NAF 5.3 miljoen positief (2020: NAF 6 miljoen positief).

Vanwege de wereldwijde vergrijzing en de lage rentestand, alsook de toegenomen volatiliteit op de financiële markten, staan pensioenfondsen in het algemeen onder druk, waardoor zij genoodzaakt zijn hun beleidsinstrumenten zo optimaal mogelijk in te zetten.

Minister drs. Javier Silvania, Minister mr. Ruthmilda Larmonie-Cicilia, Directeur APC Evelyn Kruithof-Bor MBA, Minister Ing. Charles Cooper en Adjunct Directeur APC Ramiro Griffith MSc.

BELEGD VERMOGEN

De verdeling van het belegd vermogen van het fonds over het binnen- en buitenland (exclusief liquide middelen) is voor zowel het jaar 2021 als 2020 hieronder weergegeven.

(in miljoenen NAf)	31 DECEMBER 2021	%	31 DECEMBER 2020	%
Binnenland	1.961	37%	2.043	40%
Buitenland	3.320	63%	3.053	60%
Totaal	5.281	100%	5.096	100%

Hieruit blijkt dat de procentuele geografische verdeling van het belegd vermogen per ultimo 2021 is veranderd ten opzichte van ultimo 2020. De hierboven weergegeven waarden zijn gebaseerd op de waarderingsgrondslagen zoals gehanteerd voor de geconsolideerde jaarrekening.

Het jaar 2021 was een jaar van onzekerheid en anticipatie, van hoop op een terugkeer naar een zekere mate van normaliteit na het begin van de COVID-19 pandemie in 2020. Echter, ook in de eerste helft van 2021 bleef de pandemie, als gevolg van meer overdraagbare en virulente varianten van het coronavirus (Delta-variant), vormgeven aan economische activiteiten wereldwijd, waardoor vele landen genoodzaakt waren een tweede algehele lockdown en/of andere preventieve maatregelen te implementeren teneinde ergere situaties te voorkomen. Met het beschikbaar komen van vaccins tegen het coronavirus, hebben de geavanceerde economieën over het algemeen, doch in het bijzonder de Verenigde Staten, aanzienlijke vorderingen gemaakt met de vaccinatie. Nieuwe varianten leken dan ook minder verstorend te zijn op economische activiteiten dan voorheen. De overheden stuurden aan op een sterk herstel ondersteund door de substantiële fiscale steun van zowel de Federal Reserve Bank in de Verenigde Staten als de European Central Bank in Europa.

Ondanks de vele uitdagingen die de pandemie met zich meebracht voor een groot aantal sectoren, zorgde de wereldwijde heropening van de economie in 2021 voor een groei van het wereldwijde bruto nationaal product welke leidde tot een expansie van de wereldeconomie en uiteindelijk het overtreffen van de pre-pandemische niveau.

De wereldeconomie maakte een uitzonderlijk sterk maar zeer ongelijkmatig herstel door in 2021. De groei was geconcentreerd in een paar grote economieën terwijl het herstel van fragiele en door conflicten getroffen opkomende economieën c.q. lage-inkomsten landen achter bleef mede als gevolg van de beperkte toegang tot vaccins.

Het herstel ging gepaard met arbeidstekorten, problemen met de toeleveringsketen, toenemende olie-prijzen en sterk en snel stijgende inflatie. Waar de olieprijs in 2020 extreem laag was, zagen wij dit jaar een fors herstel en steeg de prijs per vat weer naar niveaus van 2014. Dit suggereerde dat de vraag naar olie nog hoog genoeg is en het aanbod van duurzame alternatieven nog te beperkt. Vooral de voedselprijzen en energieprijzen rezen de pan uit en dreven de inflatie naar een ongekend hoog niveau in vier decennia tijd.

De verdeling van de beleggingsportefeuille van het fonds naar de verschillende beleggingscategorieën (exclusief liquide middelen) is hieronder weergegeven.

Ultimo 2021

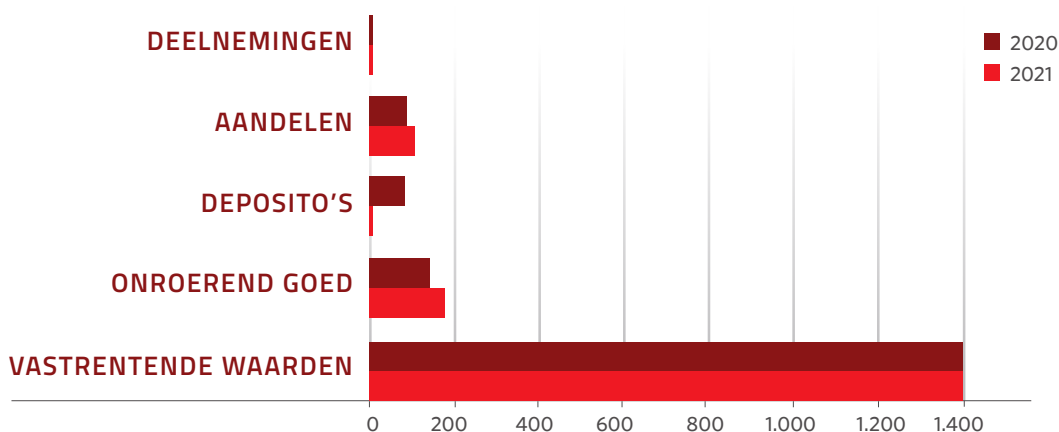
<i>(in miljoenen NAF)</i>	BINNENLAND	%	BUITENLAND	%	TOTAAL	%
Vastrentende waarden (excl. deposito's)	1.712	88%	1.715	52%	3.427	65%
Aandelen	62	3%	1.607	48%	1.669	32%
Aankopen / transitorisch	-	0%	-2	0%	-2	0%
Onroerend goed	181	9%	-	0%	181	3%
Deelnemingen	1	0%	-	0%	1	0%
Deposito's	5	0%	-	0%	5	0%
Totaal	1.961	100%	3.320	100%	5.281	100%

Ultimo 2020

<i>(in miljoenen NAF)</i>	BINNENLAND	%	BUITENLAND	%	TOTAAL	%
Vastrentende waarden (excl. deposito's)	1.788	87%	1.616	53%	3.404	68%
Aandelen	57	3%	1.441	47%	1.498	29%
Aankopen / transitorisch	-	0%	-4	0%	-4	0%
Onroerend goed	175	9%	-	0%	175	3%
Deelnemingen	3	0%	-	0%	3	0%
Deposito's	20	1%	-	0%	20	0%
Totaal	2.043	100%	3.053	100%	5.096	100%

Hieronder volgen grafische uiteenzettingen van de verdeling van de binnenlandse en buitenlandse beleggingsportefeuilles over het jaar 2021 ten opzichte van het jaar 2020.

Beleggingsportefeuille binnenland verdeeld naar categorie

CURAÇAO EN OVERIG CARIBISCH DEEL NEDERLAND

De negatieve impact van de COVID-19 pandemie bleven ook in 2021 voelbaar in onze reeds fragiele economie. Ook de nieuwe varianten van het virus reisden mee naar de eilanden en zorgden voor een explosieve toename van het aantal geïnfekteerden en slachtoffers. Als gevolg van deze tweede corona-golf werd eind maart van het afgelopen jaar op Curaçao een tweede algehele lockdown ingezet, die tot medio mei heeft geduurd. In maart 2021 werden verkiezingen gehouden op Curaçao en trad in juni een nieuwe regering aan die het hoofd moet bieden aan de vele uitdagingen waarmee de Curaçaose economie te kampen heeft. Uitdagingen waaronder de toekomst van de raffinaderij, het stilvallen van de havensector, de zwaar getroffen toeristische sector, de vergrijzing, de verslechterde arbeidsmarkt, een hoge inflatie alsook de financiële perikelen in de zorgsector, ontkrachtten de weinige positieve economische impulsen waardoor het eiland geen economische groei heeft gekend.

Private investeringen namen bovendien ook af vanwege vertragingen of uitstel als gevolg van de pandemie. Onder de hardst getroffen sectoren waren de sectoren industrie, toerisme/horeca, haven, transport, bouw, groot- en kleinhandel. De pandemie en de preventieve maatregelen hieraan gebonden hadden ook een bijzonder negatieve impact op de overheidsfinanciën.

De macro-economische en sociale gevolgen van de COVID-19 pandemie zijn van zodanige aard dat Curaçao deze haast onmogelijk zelfstandig en met eigen middelen kan oplossen, namelijk de overheidsliquiditeiten en deviezen kwamen onder druk door de lockdown. Naar aanleiding hiervan heeft Curaçao en de andere eilanden binnen Caribisch deel Nederland reeds in 2020 een beroep gedaan op Nederland voor financiële steun. Verdere onderhandelingen m.b.t. de voorwaarden hieraan verbonden zijn voortgezet in 2021.

BELEGGINGSPORTEFEUILLES APC

Leningenportefeuille

Het ontbreken van enige economische activiteiten op het eiland c.q. sterke vermindering hiervan, zorgde voor precare financiën bij vele bedrijven en organisaties, waardoor APC in maart 2020 een moratorium op aflossing en rente heeft verstrekt aan haar klanten die in bepaalde sectoren operationeel waren. Met de

voortzetting van de pandemie in 2021, was het fonds genoodzaakt het moratorium verder te verlengen tot eind december 2021.

In de wetenschap dat de beleggingsrisico's onder de huidige omstandigheden zijn toegenomen, zijn de rentepercentages in de financiële sector niet relevant gewijzigd c.q. onveranderd gebleven.

Vastgoedportefeuille

Ook binnen de vastgoedportefeuille zijn de gevolgen van de COVID-pandemie voelbaar. De bouw en vele projecten lagen stil door de preventieve maatregelen, uitdagingen in de toeleveringsketens en werden achterstanden opgelopen.

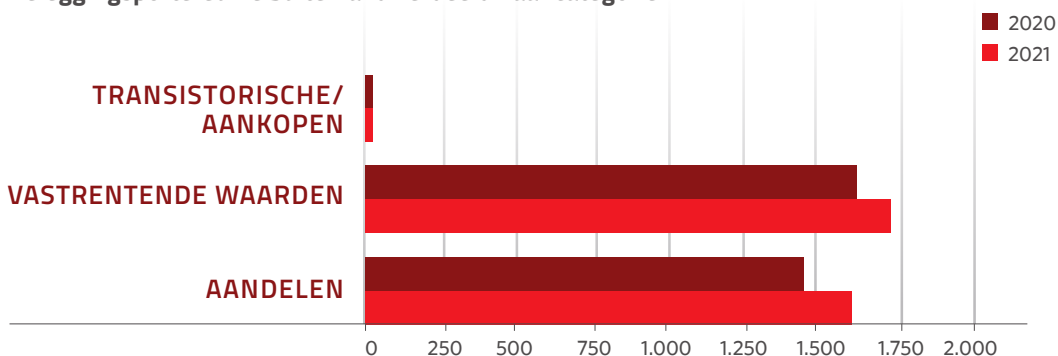
Verschillende bedrijven en instanties lieten hun personeel thuis werken waardoor er minder behoefte aan kantoorruimte ontstond. Er was/is een duidelijke verschuiving waarneembaar van grote kantoorruimte naar kleinere huureenheden.

In het jaar 2021 ging APC verder met de ontwikkelingsplannen om het voormalig Plaza hotel te ontwikkelen tot een multifunctionele center waarin verschillende functies zoals toeristische accommodatie, permanente huisvesting, cultuur en onderwijs zullen worden ondergebracht. Er werden verschillende gesprekken gevoerd met diverse stakeholders en werd hard gewerkt aan de voorbereidingen voor het project waarbij respect voor het wereld erfgoed status van Unesco en behoud hiervan imperatief zijn voor het fonds. In de tweede helft van het jaar is het fonds begonnen met het nieuwe verkavelingsplan te Brakkeput Noord waar 165 woonkavels beschikbaar komen.

APC Bank

Sinds de oprichting van APC Bank N.V. in april 2020 en de overname van PSB Bank N.V. door deze in mei 2021, wordt hard gewerkt om invulling te geven aan de voorgenomen digitale bank. Dit traject wordt zorgvuldig uitgevoerd. APC heeft inmiddels 96,7% van de aandelen van de Centrale Hypotheekbank (CHB) in bezit en is de rest in handen van het (voormalig) Werkliedenpensioenfonds. CHB zal in een latere fase overgenomen worden door de APC Bank, zodat de drie banken uiteindelijk tot één bank samensmelten in de nieuwe digitale APC Bank.

Beleggingsportefeuille buitenland verdeeld naar categorie

Internationale portefeuille

De internationale financiële markten hebben een bijzondere ervaring gekend, gevoed door het beschikbaar komen van vaccins en de hiermee gepaard gaande geleidelijke versoepeling van de preventieve maatregelen alsook de wederopbouw van diverse economieën ondersteund door het accommoderend beleid van de grote centrale banken. De bedrijfswinsten in Amerika en Europa waren in 2021 veel hoger dan verwacht door de versoepeling van de corona-maatregelen ertoe hebben geleid dat de consument meer geld uitgaven.

De volatiliteit op de financiële markten bleef hoog, maar de uitschieters waren minder groot. De economisch gevoelige sectoren zoals energie, bank, technologie en industrie, werden de trekkers op de financiële markten als gevolg van de sterke economische groei en hogere rentes in de markt. Beleggers profiteerden hiervan alsook van het ruime monetair beleid gevoerd door de FED en ECB.

De wereldwijde heropening van de economie in 2021 zorgde voor een goed beleggingsjaar met goede beleggingsresultaten, hoewel er duidelijk verschillen waren tussen de verschillende beleggingscategorieën. Aandelen uit ontwikkelde markten deden het goed voornamelijk door de toenemende vraag (van consumenten). In sommige plaatsen was de vraag aanzienlijk groter dan het aanbod, hetgeen leidde tot hogere inflatie. Aandelen in de opkomende markten deden het minder goed voornamelijk door de ontwikkelingen in China waar strenge regels werden opgelegd aan techbedrijven en de financiële problemen van de Chinese overheid. Obligaties hadden het lastig in 2021. Door de oplopende inflatie en het beleid van de centrale banken ging de rente omhoog en zorgde voor negatieve rendementen op staatsobligaties.

Het afgelopen jaar was er een duidelijk verband tussen de onderlinge waarde van valuta en de hoogte van de rente in de diverse regio's te constateren. De waarde van de Euro is in 2021 verzwakt ten opzichte van de waarde van de Amerikaanse dollar, welke op zijn beurt ten opzichte van de Chinese munt renminbi is verzwakt.

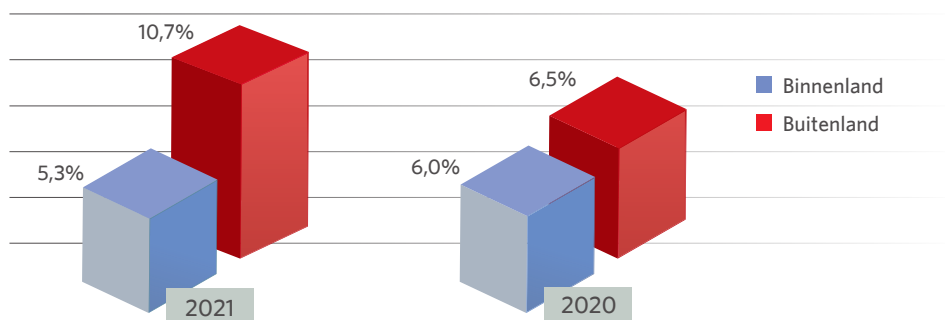
De buitenlandse portefeuille was optimaal gepositioneerd voor de herstellende wereldeconomie in 2021 waarbij de diversificatie naar gebieden, beleggingsstrategieën en -categorieën, positief hebben bijgedragen aan het rendement op de buitenlandse portefeuille per ultimo 2021. Het beleggingsrendement op de buitenlandse portefeuille onder fiduciair mandaat bedroeg 10,7% (op basis van marktwaarde) in 2021. Gedurende het jaar werd de portefeuille uit hoofde van risicobeheersing periodiek geherbalanceerd naar de strategische allocatie en werd de tactische bandbreedte ingezet om van de positieve ontwikkelingen in de financiële markten te profiteren doch altijd met de nodige prudentie uit hoofde van een optimaal risicobeheer.

Sinds de start van het fiduciair mandaat, realiseerde de internationale portefeuille een positief rendement van 8,53% op jaarbasis (tegenover 7,98% op de benchmark).

RENDEMENTEN

Het rendement op de binnenlandse beleggingen bedroeg in 2021 5,3% (2020: 6,0%) terwijl het rendement op de buitenlandse beleggingen 10,7% bedroeg (2020: 6,5%). Op de totale beleggingsportefeuille van de groep werd een rendement behaald van 8,6% (2020: 6,3%).

De rendementen voor de boekjaren 2021 en 2020 zijn hieronder grafisch weergegeven.

Nieuwbouw Project 'The Wharf' te Scharloo, Willemstad, Punda

5. ACTUARIËLE ASPECTEN

ACTUARIËLE ANALYSE VAN DE RESULTATEN

De resultaten van het fonds kunnen worden uitgesplitst naar een aantal bronnen zoals hieronder weergegeven.

De actuariële analyse is gebaseerd op de enkelvoudige jaarrekening van APC. De voornaamste oorzaken van het resultaat in het boekjaar zijn:

<i>(in miljoenen NAf)</i>	RESULTATENBRON 2021	RESULTATENBRON 2020
Resultaat op beleggingsopbrengsten en inflatie	243	51
Resultaat op pensioenopbouw	5	6
Kosten	1	1
Uitkeringen	(1)	(1)
Risicoproces (sterfte)	(6)	(10)
Risicoproces (arbeidsongeschiktheid)	3	(4)
Wijzigingen actuarieel grondslag en correctie Maia	0	6
Incidentele mutaties en diversen	14	9
Resultaat	259	59

RESULTAAT OP BELEGGINGEN EN INFLATIE

Het resultaat op beleggingsopbrengsten en inflatie is gelijk aan de behaalde netto beleggingsopbrengsten verminderd met de technisch benodigde interest. Het resultaat op beleggingsopbrengsten is per ultimo boekjaar 2021 positief en bedraagt per saldo NAf 242.7 miljoen (per ultimo 2020: NAf 51.2 miljoen positief). De toeslagverlening (indexatie) is voorwaardelijk en wordt toegekend indien er sprake is van een algemene loonsverhoging én als de dekkingsgraad van het pensioenfonds dit toestaat. Ultimo 2021 is er geen indexatie verleend.

RESULTAAT OP PENSIOENOPBOUW

Het resultaat op pensioenopbouw is het verschil tussen de feitelijk ontvangen premie beschikbaar voor pensioenopbouw en het voor de tijdsevenredige opbouw van de pensioenaanspraken benodigd bedrag. De opbouw van de pensioenaanspraken in het boekjaar, als gevolg van de toename van de doorgebrachte diensttijd, dient in beginsel te worden gedekt door ontvangen bijdragen. Per saldo bedraagt het resultaat op pensioenopbouw NAf 5.3 miljoen positief (2020: NAf 6.0 miljoen positief). Het bedrag ontvangen aan reguliere bijdragen is in lijn met het bedrag dat het fonds op basis van de totale bijdragegrondslag, een premiepercentage van 18%, zou verwachten.

RESULTAAT OP KOSTEN

Het resultaat op kosten is het verschil tussen de opslag voor kosten zoals deze is opgenomen in de premie plus de vrijval van de kostenopslag uit de VPV minus de werkelijke kosten volgens de rekening van baten en lasten. Hierbij wordt bekeken in welke mate de werkelijk gemaakte kosten worden gedekt door de veronderstelde kostenopslag (in de voorziening en premie). Het resultaat op kosten bedraagt NAf 0.8 miljoen positief (2020: NAf 0.5 miljoen positief). De opslag voor kosten in de premie bedraagt 2,5% van de bijdragegrondslag en de vrijval uit de VPV is 2% van de pensioenuitkeringen.

RESULTAAT OP UITKERINGEN

Het resultaat op uitkeringen is het verschil tussen de verwachte vrijval uit de VPV voor uitkeringen, inclusief afkoop, en de werkelijke uitbetaalde uitkeringen conform de staat van baten en lasten, inclusief het bedrag aan vervallen maar niet uitbetaalde pensioenen en afkoop. Het resultaat op uitkeringen in het boekjaar bedroeg NAf 0.9 miljoen negatief (2020: NAf 0.9 miljoen negatief).

Het fonds zal in boekjaar 2022 het nodig onderzoek doen naar met name uitbetaalde smartengeld uitkeringen.

RESULTAAT OP RISICOPROCES (STERFTE)

Hieronder verstaan wij de invloed van sterfte op de hoogte van de voorziening. Hierbij komt het verschil tussen werkelijke en veronderstelde sterfte tot uiting. Aan de berekening van de VPV liggen overlevingstafels ten grondslag. Op basis van die overlevingstafels wordt door overlijden bij verzekeringen met een risico van langlevens (ouderdomspensioenen) een zekere vrijval uit de VPV verwacht. Bij verzekeringen met risico van kortlevens (latent partnerpensioenen) wordt juist verwacht dat door overlijden de VPV moet worden verhoogd. De toekenning van de ingegane invaliditeitspensioenen en ingegane partnerpensioenen wordt ook onder dit resultaat verondersteld.

Daarnaast bevat de kostendekkende premie een component voor dekking van het nabestaandenpensioen bij overlijden waarvoor nog geen VPV is opgebouwd. Deze is beschikbaar voor financiering van het ingaande nabestaandenpensioen.

Evenals voorgaande jaren heeft het fonds ook de bijzondere bijdragen van de pensioentrekkende onder het risicoproces geboekt. De gehuwde pensioentrekkende betalen voor de verzekering van hun nabestaandenpensioen 3% premie over hun ouderdomspensioen. In feite is deze premie bedoeld ter dekking van het risico van overlijden. Daarom is de bijzondere bijdrage een bron om het sterfterisico te dekken. Samen met de opslag voor overlijdensrisico in de premie bedraagt het verlies op sterfte NAf 5.6 miljoen (2020: NAf 9.7 miljoen verlies).

RESULTAAT OP RISICOPROCES (ARBEIDSONGESCHIKTHEID)

In het boekjaar 2021 is NAf 1.5 miljoen aan de voorziening toegevoegd als gevolg van invalidering. Vanuit de premie kwam een bedrag van NAf 4.1 miljoen, ofwel 0,75% van de bijdrage grondslag beschikbaar. Per saldo resulteert dit in een positief resultaat op invalidering van NAf 2.6 miljoen (2020: 3.6 miljoen negatief).

RESULTAAT OP INCIDENTELE MUTATIES EN DIVERSEN

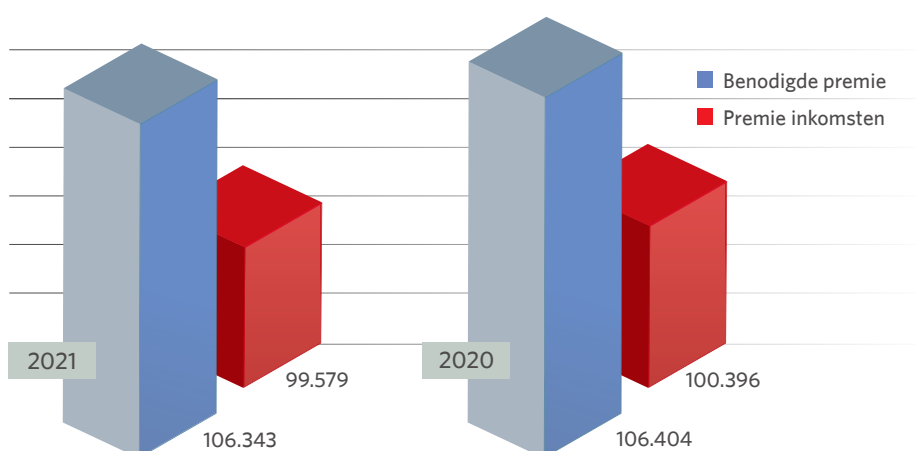
Onder deze paragraaf zijn de invloed van de terugwerkende kracht (TWK) mutaties, de mutaties anders dan overlijden en invalidering en overige incidentele mutaties en diversen ondergebracht. Per saldo resulteert dit in een positief resultaat van NAf 14.3 miljoen (2020: NAf 9.2 miljoen positief).

ACTUARIEEL BENODIGDE PREMIE

Over het jaar 2021 waren de premie-inkomsten te laag c.q. onvoldoende om de kosten van pensioenopbouw, inclusief de solvabiliteitsopslag, te dekken.

De verhouding tussen de actuariële kosten en de premie-inkomsten is hieronder weergegeven:

Benodigde premie versus premie inkomsten

De premie is bedoeld voor de opbouw van de actieven en dient daarom de volgende actuariële kosten te dekken:

- Coming service: betreft de kosten van de jaarlijkse opbouw van actieve deelnemers.
- Opslag voor overlijdensrisico: indien een deelnemer in actieve dienst overlijdt, wordt het nabestaandenpensioen gebaseerd op de diensttijd tot pensioendatum. De kosten hiervan zijn begroot op 4% van de coming service.
- Opslag voor arbeidsongeschiktheidsrisico: bij arbeidsongeschiktheid dient de pensioenopbouw door te lopen, terwijl de premie-inkomsten dan stoppen. Bovendien komt per direct een arbeidsongeschiktheidspensioen tot uitkering. De kosten hiervan zijn begroot op 0,75% van de bijdragegrondslag.
- Opslag voor uitvoeringskosten: betreft de in de premie opgenomen bedrag beschikbaar voor kosten. Dit laatste is 2,5% van de bijdragegrondslag.

De premie-inkomsten bestaan uit zowel bijdragen door deelgenoten als bijdragen door de werkgevers. De totale bijdrage bedraagt 18% van de bijdragegrondslagen. De bijdragegrondslag is het ambtelijk inkomen voor dat jaar. De bijdragen van de deelgenoten, als onderdeel van dit 18%, is gelijk aan 6% van de bijdragegrondslag verminderd met de franchise. Dit deel wordt door de werkgever ingehouden op de inkomsten van de overheidsdienaar.

Sinds de aanpassing van de regeling (ultimo 2015) had het fonds over de jaren 2016-2019 te maken met een kostendeekkende premie. Door met name de verlaging van de rekenrente (met 0,5%-punten) per ultimo 2019 is deze positie van kostendeekkende premie omgeslagen in een verlies over de jaren 2020 en 2021. Het fonds zal de ontwikkeling in de kostendeektheid van de premie nauwlettend in de gaten houden. Zo start het fonds medio het jaar 2022 met een nieuw onderzoek naar de verwachte ontwikkeling van de kostendeekkende premie.

Emmabrug Willemstad, Curaçao

Actuariële verklaring

Opdracht

Door het Algemeen Pensioenfonds van Curaçao is aan Aon Nederland cv de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring over het boekjaar 2021.

Onafhankelijkheid

Als waarmerkend actuaire ben ik onafhankelijk van het Algemeen Pensioenfonds van Curaçao. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op ANG 40.000.000. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven ANG 2.000.000 te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn oordeel van belang zijn.

Werkzaamheden

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of:

- de voorziening pensioenverplichtingen toereikend is vastgesteld;
- de reguliere premieinkomsten toereikend zijn;
- het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-person regel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van het pensioenfonds in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn voor zover ook van toepassing op de wet- en regelgeving op Curaçao in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuariel Genootschap geldende normen en gebruiken, en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

De technische voorzieningen zijn op basis van de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten overeenkomstig de ABTN van 4 maart 2022, als geheel gezien, vastgesteld op ANG 4.982.709.000. De rekenrente die in boekjaar 2021 is toegepast is 3,5%. Voor de lange termijn is het van belang de houdbaarheid van de rekenrente te blijven monitoren.

De ontvangen premie is voldoende om de toegekende aanspraken in 2021 te financieren, maar niet voldoende om de volledige solvabiliteitsopslag te financieren.

De opslag voor kosten in de premie, in combinatie de vrijval voor kosten uit de voorziening, was voldoende ter dekking van de werkelijke uitvoeringskosten in 2021.

Op basis van de aan ons verstrekte gegevens concludeer ik dat het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-person regel.

Het vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum voldoende ter dekking van de voorziening pensioenverplichtingen. Er is voldoende buffer aanwezig ter dekking van de algemene risico's en niet voldoende buffer ter dekking van de beleggingsrisico's.

De vermogenspositie is naar mijn mening voldoende, omdat het aanwezig eigen vermogen hoger is dan het minimaal vereist eigen vermogen maar lager is dan het vereist eigen vermogen.

Rotterdam, 1 juli 2022

Drs. A.G.M. den Hartogh, AAG
Verbonden aan Aon Nederland cv

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: Het Bestuur en de Directie van het Algemeen Pensioenfonds van Curaçao

Ons oordeel

De in het verkort geconsolideerd jaarverslag 2021 van het Algemeen Pensioenfonds van Curaçao ("APC") opgenomen verkorte geconsolideerde jaarrekening 2021 is ontleend aan de gecontroleerde geconsolideerde jaarrekening 2021 van het APC.

Naar ons oordeel is de bijgesloten verkorte geconsolideerde jaarrekening in alle van materieel zijnde aspecten consistent met de gecontroleerde geconsolideerde jaarrekening 2021 van het APC op basis van de grondslagen zoals beschreven in de 'Algemene grondslagen' en 'Grondslagen voor waardering van activa en passiva' in de toelichting.

De verkorte geconsolideerde jaarrekening 2021 bestaat uit:

- De verkorte geconsolideerde balans per 31 december 2021
- De verkorte geconsolideerde staat van baten en lasten over 2021
- Het verkort geconsolideerd kasstroomoverzicht over 2021
- De toelichting op de verkorte geconsolideerde balans en de verkorte geconsolideerde staat van baten en lasten

Verkorte geconsolideerde jaarrekening

De verkorte geconsolideerde jaarrekening bevat niet alle toelichtingen die zijn vereist op basis van de Landsverordening APC en hieruit voortvloeiende Landsverordeningen en Landsbesluiten, onder toepassing van in Nederland algemeen aanvaarde Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving voor waardering van de activa en passiva en methoden van resultaatbepaling waaronder de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving voor middelgrote en grote rechtspersonen voor zover niet strijdig met de van toepassing zijnde Landsverordeningen en Landsbesluiten.

Het kennismaken van de verkorte geconsolideerde jaarrekening en onze verklaring daarbij kan derhalve niet in de plaats treden van het kennismaken van de gecontroleerde geconsolideerde jaarrekening van het APC en onze controleverklaring daarbij.

De gecontroleerde geconsolideerde jaarrekening en onze controleverklaring daarbij

Wij hebben een goedkeurend oordeel verstrekt bij de gecontroleerde geconsolideerde jaarrekening 2021 van het APC in onze controleverklaring van 1 juli 2022.

De controleverklaring bevat ook een sectie 'Waardering van liquide middelen geplaatst bij Girobank N.V.' waarbij wij de aandacht vestigen op de toelichtingen in de geconsolideerde jaarrekening inzake de waardering van de liquide middelen die per ultimo boekjaar bij Girobank N.V. zijn geplaatst. Daarin is onder meer opgenomen wat het risico van toekomstige wijzigingen in omstandigheden en uitgangspunten kunnen betekenen voor de waardering van deze liquide middelen. Ons oordeel is niet aangepast als gevolg van deze aangelegenheid.

Verklaring over de in het verkort geconsolideerd jaarverslag opgenomen andere informatie

Het verkort geconsolideerd jaarverslag omvat andere informatie. Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de geconsolideerde jaarrekening verenigbaar is en geen materiele afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten van de Internationale Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

De directie en het bestuur zijn verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie.

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de directie voor de verkorte geconsolideerde jaarrekening

De directie is verantwoordelijk voor het opstellen van de verkorte geconsolideerde jaarrekening op basis van de grondslagen zoals beschreven in de 'Algemene grondslagen' en 'Grondslagen voor waardering van activa en passiva' in de toelichting.

De audit commissie is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de APC.

Onze verantwoordelijkheden

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel of de verkorte geconsolideerde jaarrekening in alle van materieel belang zijnde aspecten consistent is met de gecontroleerde geconsolideerde jaarrekening op basis van onze werkzaamheden, uitgevoerd in overeenstemming met internationale controlestandaarden, waaronder standaard 810. "Opdrachten om te rapporteren betreffende de samengevatte financiële overzichten".

Curaçao	1 juli 2022
12084382	120/23990

Ernst & Young Accountants

Was getekend
C. Smorenburg RA AA

6. VOORUITZICHTEN VAN APC

In 2022 zal APC verder doorwerken aan de implementatie van haar strategische doelen opgenomen in haar strategisch plan 2022-2024.

- **Bevorderen van personeelstevredenheid en flexibiliteit** in de te verrichten werkzaamheden.
- **Verdere versterking van APC door het aanscherpen van haar marketing- en communicatiebeleid** in combinatie met een uitstekende dienstverlening.
- **Verder verankeren van een robuuste organisatiestructuur** en zorgdragen voor professionele en efficiënte uitvoering van de HR producten en diensten.
- **Aanpassen van de LV APC** en hierdoor het uitbreiden van het aantal aangesloten organisaties, het beheer van meerdere pensioenregelingen en het aanbieden van meerdere pensioenproducten conform de gestelde randvoorwaarden van APC.
- **Intensiveren en/ of exploreren van samenwerking met strategische partners** voor het behalen van schaalvoordelen en verdere uitbouw van de positionering van APC en vervolgens (nader) positioneren van APC Groep.
- **Waarborgen van het behalen van het nettorendement uit beleggingen.** Realiseren en waarborgen, dat er een kostendekkende pensioenpremie in rekening wordt gebracht en het beheersen van de beheerskosten en optimaal Treasury management.
- **Actief acquisitiebeleid ter uitbreiding van de binnenlandse beleggingsportefeuille.** Gezien de huidige beperking van het APC en de uitdagingen op de lokale markt, is het van belang samenwerkingen met strategische partners te exploreren.
- **Liquiditeiten: Monitoring onzekerheid van diverse te ontvangen kasstromen (terugbetaalcapaciteit) van diverse investeringen, uitgezette leningen van derden en te ontvangen pensioen en overige premies van de Overheid.** APC zal voldoening aan de verplichtingen strak monitoren en in communicatie blijven met partijen hieromtrent en strategische keuzes maken om in de nabije toekomst een steeds groter deel van het belegd vermogen aanwenden om te kunnen voldoen aan de uitkeringsverplichtingen uit hoofde van voornoemde regelingen waardoor het vereiste rendement onder druk komt te staan.
- **ALM-onderzoek en strategische asset allocatie:** APC heeft in 2019 een ALM onderzoek uitgevoerd en een Strategische Asset Allocatie vastgesteld voor de periode 2020 – 2022. Naar aanleiding hiervan is de buitenlandse beleggingsportefeuille geoptimaliseerd zodat deze robuuster is ingericht rekening houdend met de volatiliteit op de internationale financiële markten.
- **Aanpassen van artikel 16 in de Landsverordening APC** om de beleggingsportefeuille verder te optimaliseren en te diversificeren.
- **Het leveren van excellente service aan onze klanten op het gebied van pensioenen en beleggingen door digitale optimalisatie en het doen van specifieke modificaties ter verhoging van klanttevredenheid van deelnemers, werkgevers en investeerders.** Specifiek het ontwikkelen en verbeteren van de portalen met nieuwe functionaliteiten, meertaligheid en gebruiksvriendelijkheid. Dit wordt getoetst en gemeten door middel van big data analyses.
- **State of the Art uitvoering van de 1st, 2nd and 3rd line of defence door de vergaande automatisering in de pensioen-, beleggings- én financiële administratie.** Door gebruik van bijvoorbeeld robotics, data analyse-, cybersecurity-, compliance- en overige software tools wordt verder gewerkt aan een robuust en deugdelijk fundament.

CORONA CRISIS (COVID-19)

In 2021 was APC gezien de ervaringen uit het jaar 2020 goed voorbereid op de lock-down en de continuïteit van de dienstverlening die hieruit moest voortvloeien.

Desondanks, heeft onze dienstverlening aan klanten, anders dan de fysieke dienstverlening, dankzij de flexibiliteit van onze klanten en medewerkers niet veel hinder ondervonden onder de gevolgen van het coronavirus.

Stress testen op impact van de coronacrisis op de financiële risico's en het verdienmodel van APC zijn in kaart gebracht. Solvabiliteit en kapitaaleis liggen ruim boven de wettelijk vereiste kapitaaleis. Ook ligt het beschikbare kapitaal ruim boven de minimaal vereiste kapitaalbuffer die APC op basis van haar eigen, interne risicoanalyse en beleid heeft vastgesteld. Daarnaast heeft APC geen schulden, anders dan de reguliere handelskredieten en overlopende posten. De solvabiliteit is daarmee voldoende.

Alhoewel ten aanzien van de voorspelling in de begroting van 2022 een terugval in omzet te verwachten valt, is het op basis van de uitkomsten van een worst case scenario uit onze impactanalyse niet denkbaar dat APC in een situatie komt van insolventie of in een situatie komt waarbij de continuïteit van APC in gevaar komt. APC is voldoende kapitaalkrchtig om schokken (zoals zichtbaar zijn in onze impactanalyses) in omzet op te kunnen vangen. Daarnaast is de verwachting dat er geen significante afwaardering op assets zal volgen. Gezien de macro-economische impact op andere bedrijven die uitstel van betalingen hebben gevraagd aan APC en deze hebben verkregen is natuurlijk deze financiële instandhouding niet oneindig mogelijk en zullen daar waar nodig strategische en tactische maatregelen genomen worden om de continuïteit van het pensioenfonds te waarborgen.

VERKORTE GECONSOLIDEERDE JAARREKENING 2021 VAN DE APC GROEP

Verkorte geconsolideerde balans per 31 december 2021

<i>Na resultaatbestemming (in duizenden NAf)</i>	31 DECEMBER 2021	31 DECEMBER 2020
Activa		
Beleggingen	5.281.103	5.095.861
Immateriële vaste activa	13.580	16.247
Materiële vaste activa	18.310	17.328
Vorraden	2.088	1.211
Vordering op Girobank N.V.	-	3.600
Overige vorderingen	190.783	178.002
Liquide middelen	373.280	289.542
Totaal Activa	5.879.144	5.601.791

<i>(in duizenden NAf)</i>	31 DECEMBER 2021	31 DECEMBER 2020
Passiva		
Groepsvermogen	485.429	226.106
Aandeel derden	1.740	3.420
Voorziening voor pensioenverplichtingen	4.982.709	4.950.942
Overige voorzieningen	10.500	10.391
Voorziening latente belasting	3.387	3.387
Schulden	395.379	407.546
Totaal Passiva	5.879.144	5.601.791

Verkorte geconsolideerde staat van baten en lasten over 2021

<i>(in duizenden NAf)</i>	31 DECEMBER 2021	31 DECEMBER 2020
Baten		
Pensioenbijdragen	106.155	98.993
Opbrengsten uit Beleggingen	447.894	309.808
Waardeoverdracht	61	66
Rente opbrengst op vorderingen	2.593	3.841
Overige inkomsten	5.261	6.513
Totaal Baten	561.964	419.220
<i>(in duizenden NAf)</i>	31 DECEMBER 2021	31 DECEMBER 2020
Lasten		
Pensioenuitkeringen	210.291	204.438
Beheerskosten	44.770	46.056
Interestlasten	7.662	7.819
Benodigde toevoeging aan / (vrijval van) voorziening voor:		
▪ Pensioenverplichtingen	31.767	28.545
▪ Dubieuze debiteuren	3.098	20.574
▪ Duurtetoeslag en Compensaties personeel	(798)	562
Correctie i.v.m. hertoedeling VPV APS	2.131	-
Correctie voorgaande jaren Rente R/C WP	5.483	-
Resultaat opschoningstraject	3	(1.173)
Bijzondere waardevermindering Girobank N.V.	-	57.734
Totaal Lasten	304.407	364.556
Resultaat voor belasting	257.557	54.664
Winstbelasting	-	3.731
Resultaat boekjaar	257.557	58.395
Aandeel derden	(1.767)	(181)
Bestemming van het saldo van baten en lasten - toevoeging aan / (onttrekking van) beleggingsreserve	259.324	58.577

Verkort geconsolideerd kasstroomoverzicht

(in duizenden NAf)	31 DECEMBER 2021	31 DECEMBER 2020
Kasstroom uit pensioen en operationele activiteiten:		
Ontvangen pensioenbijdragen	99.279	116.214
Ontvangen duurtetoelagen	108.000	125.201
Ontvangen VUT-uitkeringen	410	1.975
Ontvangen compensaties	2.892	4.404
Ontvangen compensaties VVU	2.796	-
Ontvangen u/v vaste verrekenkoersregeling	1.783	2.161
Ontvangen AOV uitkeringen	51.857	41.981
Ontvangen waardeoverdracht	61	66
Betaald aan pensioenuitkeringen	(207.910)	(204.435)
Betaald aan duurtetoelagen	(107.085)	(109.705)
Betaald aan VUT-uitkeringen	-	(1.136)
Betaald aan compensaties	(2.857)	(3.787)
Betaald aan compensaties VVU	(2.000)	-
Betaalde beheerskosten	(40.941)	(26.057)
Netto (betalingen en ontvangsten) WP	(4.724)	(5.100)
Betaald aan AOV uitkeringen	(54.063)	(54.382)
Betaald aan restitutie premie WW	(151)	(789)
Betaalde interest op leningen bij Kredietinstellingen	(4.750)	-
Betaald aan aflossingen van leningen bij Kredietinstellingen	(7.180)	(2.255)
APC Bank geconsolideerde kasstroom uit operationele activiteiten	-	(32.829)
Overige ontvangsten en uitgaven	22.692	(2.464)
Totale kasstroom uit pensioen en operationele activiteiten	(141.893)	(150.938)
Kasstroom uit investeringsactiviteiten:		
Ontvangsten uit investeringsactiviteiten	2.824.455	3.713.560
Uitgaven investeringsactiviteiten	(2.600.025)	(3.512.446)
Totale kasstroom uit investeringsactiviteiten	224.430	201.113
Netto kasstroom	82.537	50.175
<i>Het verloop van de liquide middelen is als volgt:</i>		
Beginstand Liquide Middelen	402.609	306.066
Mutatie liquide middelen	82.537	96.543
Eindstand Liquide Middelen (inclusief R/C Girobank N.V.)	485.146	402.609
Reclassificatie R/C Girobank N.V.	(111.867)	(113.067)
Eindstand Liquide Middelen (exclusief R/C Girobank N.V.)	373.280	289.542
Money market funds	57.165	30.593
Overige liquide middelen	316.115	258.949
Totaal liquide middelen	373.280	289.542

TOELICHTING OP DE VERKORTE GECONSOLIDEERDE BALANS EN DE VERKORTE GECONSOLIDEERDE STAAT VAN BATEN EN LASTEN

ALGEMENE GRONDSLAGEN

De verkorte geconsolideerde jaarrekening van de APC groep is een samenvatting van en is ontleend aan de geconsolideerde jaarrekening 2021 van het Algemeen Pensioenfonds van Curaçao. De geconsolideerde jaarrekening 2021 van het Algemeen Pensioenfonds van Curaçao is opgesteld in overeenstemming met in Nederland algemeen aanvaarde grondslagen voor waardering van de activa en de passiva en methoden van resultaatbepaling waaronder de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving (RJ), met uitzondering van RJ 610, die uitgegeven zijn door de Raad voor de Jaarverslaggeving. RJ 610 sluit aan op de in de Nederlandse Pensioenwet en de hieraan gerelateerde Algemene Maatregelen van Bestuur opgenomen nadere voorschriften inzake verantwoording en grondslagen voor waardering door Pensioenfondsen. Aangezien APC haar zetel heeft op Curaçao is er voor gekozen om RJ 610 niet toe te passen, omdat dit strijdig kan zijn met de lokale regelgeving en de situatie op Curaçao anders is dan in Nederland.

De onderstaande toelichtingen zijn een samenvatting van de toelichtingen opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening 2021 van het Algemeen Pensioenfonds van Curaçao.

VERWERKING VAN EEN ACTIEF OF EEN VERPLICHTING

Activa en verplichtingen worden in het algemeen gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs of de actuele waarde. Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs. In de balans en in de staat van baten en lasten zijn referenties opgenomen. Met deze referenties wordt verwezen naar de toelichtingen.

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het fonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Een in de balans opgenomen actief of verplichting blijft op de balans als een transactie (met betrekking tot het actief of de verplichting) niet leidt tot een belangrijke verandering in de economische realiteit met betrekking tot het actief of de verplichting.

Een actief of verplichting wordt niet langer in de balans opgenomen indien een transactie ertoe leidt dat alle of nagenoeg alle rechten op economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot het actief of de verplichting aan een derde zijn overgedragen.

VERANTWOORDING VAN BATEN EN LASTEN

Baten worden in de staat van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

SCHATTINGEN EN VERONDERSTELLINGEN

Om de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening te kunnen toepassen, is het nodig dat de directie c.q. het bestuur van APC zich over verschillende zaken een oordeel vormen en dat zij schattingen maken die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Dit is met name het geval bij het bepalen van de voorziening pensioenverplichtingen en de waardering van niet beursgenoteerde beleggingen. Achteraf kan blijken dat de gehanteerde waarde afwijkt van de feitelijke waarde. Indien het voor het geven van het vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de betreffende jaarrekeningpost.

SCHATTINGSWIJZIGINGEN

In 2021 zijn er geen wijzigingen in de actuariale grondslagen of andere significante schattingswijzigingen.

SALDERING VAN EEN ACTIEF EN EEN VERPLICHTING

Een financieel actief en een financiële verplichting worden uitsluitend gesaldeerd als het nettobedrag in de balans opgenomen, indien sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen en bovendien de intentie bestaat om de posten op deze wijze af te wikkelen. De met gesaldeerd opgenomen financiële activa en financiële verplichtingen samenhangende rentebaten en rentelasten worden eveneens gesaldeerd opgenomen.

CONTINUÏTEIT

De directie vindt het gerechtvaardigd om voor de waarderingsgrondslagen het continuïteitsprincipe te hanteren. De in de onderhavige jaarrekening gehanteerde grondslagen van waardering en resultaatbepaling zijn dan ook gebaseerd op de veronderstelling van continuïteit van de entiteit.

CONSISTENTIE WAARDERINGSGRONDSLAGEN

De waarderingsgrondslagen zijn hieronder weergegeven. De gehanteerde waarderingsgrondslagen zijn ongewijzigd gebleven ten opzichte van het voorgaand jaar.

VERBONDEN PARTIJEN

Als verbonden partijen worden aangemerkt alle rechtspersonen waarover overheersende zeggenschap, gezamenlijke zeggenschap of invloed van betekenis kan worden uitgeoefend. Ook de bestuursleden, directieleden en nauwe verwanten zijn verbonden partijen. Transacties van betekenis met verbonden partijen worden toegelicht voor zover deze niet onder normale marktvoorwaarden zijn aangegaan. Hiervan wordt in toelichting 7.47 toegelicht de aard en de omvang van de transactie en andere informatie die nodig is voor het verschaffen van het inzicht.

VREEMDE VALUTA EN FUNCTIONELE VALUTA

De jaarrekening is opgesteld in Antilliaanse Guldens (NAf in duizenden), zijnde de functionele en presentatievaluta van APC. Activa en verplichtingen in vreemde valuta worden omgerekend naar Antilliaanse guldens tegen de koers per balansdatum. Baten en lasten voortvloeiende uit transacties in vreemde valuta worden omgerekend tegen de koers per transactiedatum.

AFRONDINGEN

In onderhavige jaarrekening kunnen er in de balans en de staat van baten en lasten en de bijbehorende toelichtingen afrondingsverschillen voorkomen.

TRANSACTIES, VORDERINGEN EN SCHULDEN

Transacties in vreemde valuta gedurende de verslagperiode zijn in de jaarrekening verwerkt tegen intern vastgestelde standaardkoersen, welke op kwartaalbasis worden aangepast aan de marktkoersen. De uit de afwikkeling en omrekening voortvloeiende koersverschillen komen ten gunste of ten laste van de staat van baten en lasten.

CONSOLIDATIE

GRONDSLAGEN VOOR CONSOLIDATIE

In de consolidatie worden de financiële gegevens van APC opgenomen, samen met haar groepsmaatschappijen en andere rechtspersonen waarop zij een overheersende zeggenschap kan uitoefenen of waarover zij de centrale leiding heeft. Groepsmaatschappijen zijn rechtspersonen waarin APC direct of indirect overheersende zeggenschap kan uitoefenen doordat zij beschikt over de meerderheid van de stemrechten of op enig andere wijze de financiële en operationele activiteiten kan beheersen. Hierbij wordt tevens rekening gehouden met potentiële stemrechten die direct kunnen worden uitgeoefend op balansdatum.

De groepsmaatschappijen en andere rechtspersonen waarop zij een overheersende zeggenschap kan uitoefenen of waarover zij de centrale leiding heeft, worden voor 100% in de consolidatie betrokken. Het aandeel van derden in het groepsvermogen en in het groepsresultaat wordt afzonderlijk vermeld.

Intercompany-transacties, intercompany-winsten en onderlinge vorderingen en schulden tussen groepsmaatschappijen en andere in de consolidatie opgenomen rechtspersonen worden geëlimineerd, voor zover de resultaten niet door transacties met derden buiten de groep zijn gerealiseerd. Ongerealiseerde verliezen op intercompany-transacties worden ook geëlimineerd tenzij er sprake is van een bijzondere waardevermindering. Waarderingsgrondslagen van groepsmaatschappijen en andere in de consolidatie opgenomen rechtspersonen zijn waar nodig gewijzigd om aansluiting te krijgen bij de geldende waarderingsgrondslagen voor de groep.

FUSIES EN OVERNAMES

Een overname wordt volgens de purchase accounting methode in de jaarrekening verwerkt. Dit betekent dat op overnamedatum de overgenomen activa en verplichtingen gewaardeerd worden tegen reële waarden. Het verschil tussen de verkrijgingsprijs en het aandeel van de entiteit in de reële waarden van de overgenomen identificeerbare activa en verplichtingen van een deelneming op het moment van de overname, wordt als goodwill van derden verwerkt. In geval van een fusie dan wel overname onder gemeenschappelijke leiding, waarbij de onderneming de overnemende partij is, wordt de carry-over accounting methode toegepast. De fusie dan wel overname wordt dan in de jaarrekening over het boekjaar verwerkt tegen de boekwaarden zoals deze reeds waren opgenomen in de jaarrekening van de moedermaatschappij, vanaf de overnamedatum. De vergelijkende cijfers worden niet aangepast.

KASSTROOMOVERZICHT

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de directe methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen. Kasstromen in vreemde valuta zijn omgerekend tegen de gemiddelde koers. Ontvangen en betaalde rente en ontvangen dividenden zijn opgenomen onder de kasstroom uit beleggingsactiviteiten. Ontvangen rente uit hoofde van pensioenpremies, VUT-uitkeringen en compensaties zijn opgenomen onder de kasstroom uit pensioenactiviteiten.

GRONDSLAGEN VOOR WAARDERING VAN ACTIVA EN PASSIVA

VASTGOEDBELEGGINGEN

APC heeft ervoor gekozen om de vastgoedbeleggingen te waarderen tegen historische kosten. De eerste waardering geschiedt tegen de verkrijgingsprijs, inclusief de transactiekosten. Uitgaven na eerste verwerking worden geactiveerd, indien het waarschijnlijk is dat toekomstige economische voordelen boven het oorspronkelijk vastgestelde niveau, als gevolg van de desbetreffende uitgaven, zullen komen. Alle overige uitgaven na eerste verwerking worden als kosten verwerkt in de periode waarin zij zich voordoen.

Inzake gebouwen wordt jaarlijks 2,5% van de aanschaffings- of verkrijgingswaarde afgeschreven. Op terreinen wordt niet afgeschreven. Voorts wordt de boekwaarde verminderd met noodzakelijk geachte afboekingen gebaseerd op duurzame waardeverminderingen wegens lagere taxatiewaarde. Indien er sprake is van een bijzondere waardevermindering wordt het bedrag hiervan bepaald volgens de kostprijs of lagere marktwaarde methode. De vastgoedbeleggingen worden periodiek, en wel 1 keer in de 3 jaren, door een ervaren taxateur getaxeerd. Indien de taxatiewaarde lager is dan de boekwaarde wordt deze lagere boekwaarde als balanswaarde aangehouden. De vastgoedbeleggingen van APC zijn in 2016 en in 2019 getaxeerd.

VOORRADEN

De direct voor verkoop beschikbare vastgoedbeleggingen die onder voorraden worden gepresenteerd betreffen woningen en terreinen van de deelnemingen CHB en APC Bank (PSB) van ex-hypotheekgevers die bij veiling ingekocht zijn. De woonhuizen en terreinen zijn gewaardeerd tegen de geschatte marktwaarde, welke waarde gebaseerd is op de waarde volgens het taxatierapport.

DEELNEMINGEN

Kapitaalbelangen die worden gehouden voor duurzame verbondenheid met het pensioenfonds worden gerubriceerd als deelneming. Deelnemingen waarin invloed van betekenis kan worden uitgeoefend worden gewaardeerd volgens de nettovermogenswaardemethode. Wanneer 20% of meer van de stemrechten uitgebracht kan worden, wordt ervan uitgegaan dat er invloed van betekenis is.

De nettovermogenswaarde wordt berekend volgens de grondslagen die gelden voor het opstellen van deze jaarrekening; voor deelnemingen waarvan onvoldoende gegevens beschikbaar zijn voor aanpassing aan deze grondslagen, wordt uitgegaan van de waarderinggrondslagen van de desbetreffende deelneming.

Indien de waardering van een deelneming volgens de nettovermogenswaarde negatief is, wordt deze op nihil gewaardeerd. Indien en voor zover APC in deze situatie geheel of gedeeltelijk in staat voor de schulden van de deelneming, dan wel het stellige voornemen heeft de deelneming tot betaling van haar schulden in staat te stellen, wordt een voorziening getroffen.

Deelnemingen waarop geen invloed van betekenis kan worden uitgeoefend, worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs en worden aangemerkt als financiële instrumenten.

FINANCIËLE INSTRUMENTEN

Financiële instrumenten omvatten belegging in effecten (aandelen, participaties en obligaties) handels- en overige vorderingen, liquide middelen, leningen en overige financieringsverplichtingen, handelsschulden en overige te betalen posten.

VERSTREKTE LENINGEN

De verstrekte leningen worden initieel gewaardeerd tegen de reële waarde onder aftrek van transactiekosten (indien materieel). Verstrekte leningen worden opgenomen op het moment dat zij door APC worden gefinancierd en worden niet langer opgenomen op het moment dat zij worden afgewikkeld. Vervolgens worden deze verstrekte leningen gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs.

Indien er sprake is van een bijzondere waardevermindering wordt het bedrag bepaald als het verschil tussen de boekwaarde van het actief en de best mogelijke schatting van de toekomstige kasstromen, contant gemaakt tegen de effectieve rentevoet van de verstrekte leningen zoals die is bepaald bij de eerste verwerking. Bij de waardering wordt rekening gehouden met eventuele waardeverminderingen.

VORDERINGEN

De vorderingen worden bij eerste waardering opgenomen tegen reële waarde. Bij vervolgwaaardering worden de vorderingen opgenomen tegen geamortiseerde kostprijs, rekening houdend met eventuele waardevermindering.

Voor de vorderingen uit hoofde van Pensioenbijdragen, VUT-uitkeringen en de Compensaties geldt dat de Overheid, onder anderen uitgaande van artikel 72 van de Plvo, mede aansprakelijk kan worden gesteld voor de uitstaande schulden van onder andere de rechtspersonen die op grond van artikel 5 van de Plvo een aanwijzing hebben gekregen. Voor alle andere in artikel 4 opgesomde instellingen is de Overheid niet mede aansprakelijk voor de betaling van de premiebijdragen, VUT-uitkeringen en de Compensaties.

GEKOCHE LENINGEN EN OBLIGATIES

Gekochte rentedragende effecten die tot het einde van de looptijd worden aangehouden worden bij eerste waardering gewaardeerd tegen reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs. Indien er sprake is van een bijzondere waardevermindering wordt het bedrag bepaald als het verschil tussen de boekwaarde van het actief en de best mogelijke schatting van de toekomstige kasstromen, contant gemaakt tegen de effectieve rentevoet van de gekochte leningen en obligaties zoals die is bepaald bij de eerste verwerking. Bij de waardering wordt rekening gehouden met eventuele waardeverminderingen. Indien er sprake is van een bijzondere waardevermindering wordt deze verwerkt in de staat van baten en lasten.

HANDELSPORTEFEUILLE

Effecten die onderdeel zijn van de handelsportefeuille worden gewaardeerd tegen reële waarde. Waardeveranderingen worden rechtstreeks in de staat van baten en lasten verwerkt. Reële waarden worden ontleend aan genoteerde marktprijzen in liquide markten, mits deze beschikbaar zijn. Indien er geen actieve markt is of genoteerde marktprijzen niet beschikbaar zijn, wordt de reële waarde geschat aan de hand van een verscheidenheid van waarderingstechnieken, waaronder contante-waarde methoden en andere prijsbepalingsmodellen. De in prijsbepalingsmethoden gehanteerde gegevens zijn afkomstig van betrouwbare externe bronnen. Bij toepassing van een contante-waarde methode worden de geschatte toekomstige kasstromen gebaseerd op de beste schattingen van het Management. De bij deze methode gehanteerde disconteringsvoet is een markt gerelateerde voet per balansdatum voor instrumenten met vergelijkbare voorwaarden. De reële waarden worden aangepast voor de kredietkwaliteit van het instrument.

VALUTATERMIJNCONTRACTEN

Valutatermijncontracten worden gewaardeerd tegen reële waarde. Valutatermijncontracten die verhandeld worden op een actieve markt, worden gewaardeerd op basis van de relevante marktnoteringen. Wanneer deze niet op een actieve markt worden verhandeld, worden deze gewaardeerd op basis van afgeleide marktnoteringen. Als deze afgeleide marktnoteringen niet beschikbaar zijn, wordt de waarde bepaald met behulp van marktconforme waarderingsmodellen. Baten of lasten die voortvloeien uit veranderingen in de reële waarde van deze valutatermijncontracten worden verwerkt in de staat van baten en lasten.

INVESTERINGEN IN EIGEN VERMOGEN INSTRUMENTEN (NIET BEURSGENOTEERD)

Effecten (kapitaalbelangen, deelnemingen zonder invloed van betekenis en participaties) worden gewaardeerd tegen kostprijs. Indien er sprake is van een bijzondere waardevermindering wordt deze in de staat van baten en lasten verwerkt.

Transactiekosten die zijn toe te rekenen aan effecten die na de eerste verwerking worden gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van de waardeveranderingen via de staat van baten en lasten, worden rechtstreeks in de staat van baten en lasten verwerkt.

Bij verkoop van de effecten aan een derde of door opname in de effectieve rente (in geval van een rentedragend actief) worden de transactiekosten in de staat van baten en lasten verwerkt.

LIQUIDE MIDDELEN

Liquide middelen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde. De liquide middelen bestaan uit banksaldi en direct opvraagbare deposito's bij banken. Bankrekeningen gehouden bij een bank met statutaire zetel op Curaçao, worden als lokale banken gepresenteerd. Alle overige bankrekeningen worden als buitenlandse banken gepresenteerd. Onder de buitenlandse banken wordt tevens een bedrag opgenomen welk bedrag door de buitenlandse brokers als 'Money market fund' wordt aangehouden.

BIJZONDERE WAARDEVERMINDERINGEN VAN FINANCIËLE ACTIVA

APC beoordeelt op elke balansdatum of er objectieve aanwijzingen zijn voor bijzondere waardevermindering van een financieel actief of een groep financiële activa. Een financieel actief of een groep financiële activa heeft een bijzondere waardevermindering ondergaan indien er objectieve aanwijzingen zijn voor bijzondere waardevermindering als gevolg van een of meer gebeurtenissen die zich hebben voorgedaan na de eerste opname van het actief en vóór de balansdatum (een 'tot verlies leidende

gebeurtenis') en een dergelijke gebeurtenis een nadelig effect heeft op de geschatte toekomstige kasstromen uit het financieel actief of de groep financiële activa. Uitsluitend als en voor zover dit het geval is, wordt er een bijzondere waarde verminderingsverlies opgenomen als last in de staat van baten en lasten.

IMMATERIËLE VASTE ACTIVA

De immateriële vaste activa, waaronder geactiveerde investeringen in applicatiesystemen, worden bij verwerving opgenomen tegen kostprijs. De waardering na eerste verwerking vindt plaats tegen kostprijs, onder aftrek van afschrijvingen. De afschrijvingspercentages variëren tussen 10%, 15%, 20% en 25% en afschrijving geschiedt volgens de lineaire methode.

De Goodwill wordt bij eerste waardering bepaald als het verschil tussen de verkrijgingsprijs en de eerste waardering van de verkregen deelneming, zijnde de reële waarde van de activa en de verplichtingen per overnamedatum. Op de Goodwill wordt lineair in 10 jaren afgeschreven.

MATERIËLE VASTE ACTIVA

De materiële vaste activa worden bij verwerving gewaardeerd tegen kostprijs, en wel de verkrijgingprijs plus bijkomende kosten. De waardering na eerste verwerking vindt plaats tegen kostprijs onder aftrek van lineaire afschrijvingen, op basis van de verwachte levensduur, rekening houdend met de restwaarde (bedrijfsgebouwen 2,5%, airco 10%, liftinstallatie 10%, computer 25% en overige vaste activa 10%).

Er wordt rekening gehouden met de bijzondere waardeverminderingen die op balanswaarde worden verwacht. Er is sprake van een bijzondere waardevermindering wanneer de realiseerbare waarde lager is dan de boekwaarde. Over materiële vaste activa in ontwikkeling wordt niet afgeschreven.

BIJZONDERE WAARDEVERMINDERINGEN VAN VASTE ACTIVA

Een bijzondere waardevermindering van vaste activa wordt onmiddellijk als een last verantwoord in de staat van baten en lasten, behalve wanneer het actief is gewaardeerd tegen actuele waarde. Een bijzondere waardevermindering van een geherwaardeerd actief wordt als een herwaarderingsafname verantwoord. Een actief is aan een bijzondere waardevermindering onderhevig indien de boekwaarde hoger is dan de realiseerbare waarde.

BELEGGINGSRESERVE

Het fonds houdt een beleggingsreserve aan ten behoeve van de beleggingen die op actuele waarde worden gewaardeerd. De beleggingsreserve wordt gedefinieerd als een deel van het eigen vermogen van het fonds, bestemd voor het opvangen van negatieve waardeveranderingen van de beleggingen. Eventueel gerealiseerde negatieve resultaten worden ten laste van de beleggingsreserve verwerkt, tot een minimum van nul, daar de beleggingsreserve niet negatief kan worden.

De beleggingsreserve geldt als buffer om waardebepalingen in de beleggingsportefeuille op te vangen. Met ingang van het boekjaar 2002 wordt op deze reserve jaarlijks het verschil tussen normatief rendement van 5% en de gerealiseerde en ongerealiseerde waardeverschillen gemuteerd. De beleggingsreserve wordt verhoogd respectievelijk verlaagd met het rendement dat gemaakt wordt op de verschillende beleggingen tot een bepaald maximum. De mutatie van de beleggingsreserve vindt als volgt plaats:

- De jaarlijkse toevoeging aan de beleggingsreserve is gelijk aan het rendement boven 5% dat in enig jaar wordt behaald totdat het maximum is bereikt. Indien het rendement minder dan 5% bedraagt, wordt het verschil (5% minus het behaald rendement) onttrokken aan de beleggingsreserve op voorwaarde

dat de reserve nimmer negatief mag zijn. Indien de beleggingsreserve in enig jaar negatief zou worden, wordt deze op nul gesteld. Vervolgens start de reserve in het volgend jaar op nul (het verleden wordt niet verder beschouwd).

- Indien er eventuele vermogenstekorten over voorgaande jaren zijn, worden deze tekorten in mindering gebracht op het saldo baten en lasten in enig jaar. In geval het resultaat van het saldo baten en lasten in enig jaar na aftrek van eventuele vermogenstekorten voorgaande jaren positief is, geschiedt de mutatie van de beleggingsreserve conform het hierboven genoemd punt.

Voor de beleggingsreserve gelden de maxima, mits het resultaat het toelaat: 20% van de marktwaarde van de aandelenportefeuille ultimo boekjaar en 5% van de marktwaarde van de obligatieportefeuille, anders geldt het beschikbare resultaat als maximum.

VOORZIENING VOOR PENSIOENVERPLICHTINGEN (VPV)

De VPV heeft een langlopend karakter. De VPV dekt het pensioen voor de actieve deelgenoten, gewezen deelgenoten, pensioentrekkenden (ouderdomspensioen, partnerpensioen, wezenpensioen en invalidenpensioen). Voor de waardering van de voorziening voor pensioenverplichtingen wordt uitgegaan van de volgende veronderstellingen:

- **Berekeningsmethode**

De VPV is gelijk aan de actuariële contante waarde per 31 december 2021 van de tot en met die datum opgebouwde pensioenaanspraken en pensioenrechten.

De VPV wordt vastgesteld met inachtneming van de actuariële grondslagen en veronderstellingen zoals hierna omschreven.

- **Overlevingstafels / sterftegrondslagen**

De sterftegrondslagen voor de vaststelling van de waarde van de pensioenverplichtingen zijn de APC ervaringsprognose tafel 2019, thans met start jaar 2022. Deze tafel heeft als basistafel de tafel GBM/V 2013- 2018 gecorrigeerd met leeftijdsafhankelijke ervaringssterfte met toepassing van door het fonds bepaalde sterftetrend.

INTEREST

Voor de berekening van de voorziening voor pensioenverplichtingen is een rekenrente van 3,5% gehanteerd. Deze rekenrente dient zo veel als mogelijk een reflectie te zijn van het verwachte rendementspercentage dat het belegd pensioenvermogen in de toekomst zal opbrengen. De hoogte van de rekenrente wordt jaarlijks beoordeeld op aanvaardbaarheid.

WEZENPENSIOEN

Het wezenpensioen wordt verondersteld tot leeftijd 21 te worden uitgekeerd. Indien de wees ouder is dan 21 jaar en nog studeert, zal tot 25 jaar worden uitgekeerd.

Voor het nog niet ingegaan wezenpensioen wordt een voorziening gevormd van 2,5% van de voorziening voor latent weduwen/ partner pensioen voor actieve gewezen deelnemers.

GEHUWDHEID / PARTNERFREQUENTIES

■ **Actieve en gewezen deelnemers**

Er wordt verondersteld dat 80% van de actieve en de gewezen deelnemers voor de pensioendatum een partner hebben die recht hebben op nabestaandenpensioen. De partnerfrequentie neemt na de pensioendatum af op grond van de sterftekansen van de partners volgens de gebruikte overlevingskansen.

■ **Gepensioneerde deelnemers**

Voor gepensioneerde deelnemers wordt de werkelijke burgerlijke staat gebruikt.

HERTROUWKANSEN

Met hertrouwkansen is geen rekening gehouden.

LEEFTIJDVERSCHIL VOOR PARTNERPENSIOEN

■ **Actieve en gewezen deelnemers**

De mannelijke deelgenoten zijn 4 jaar ouder verondersteld dan hun partner en de vrouwelijke deelgenoten zijn 4 jaar jonger verondersteld dan hun partner.

■ **Gepensioneerde deelnemers**

De mannelijke deelgenoten zijn 4 jaar ouder verondersteld dan hun partner en de vrouwelijke deelgenoten zijn 4 jaar jonger verondersteld dan hun partner.

KOSTEN

Ter dekking van de uitbetalingskosten is de netto voorziening met 2% verhoogd.

LEEFTIJD EN DUREN

Er wordt verondersteld dat alle deelnemers en overige belanghebbenden zijn geboren op de eerste dag van de maand samenvallend met of volgend op de daadwerkelijke geboortemaand.

DRIEMAANDS SLOTUITKERING SMARTENGELD

Voor actieve, gewezen en gepensioneerde deelnemers wordt de slotuitkering gewaardeerd op actuariële factoren.

MUTATIE VOORZIENING PENSIOENVERPLICHTINGEN

■ **Pensioenopbouw**

De pensioenopbouw wordt aan de periode toegerekend waarin de opbouw van pensioenrechten plaatsvindt. Uitzondering hierop is de zogeheten diensttijddoortelling van de pensioenopbouw in geval van arbeidsongeschiktheid en overlijden. De last voor deze toekomstige pensioenopbouw wordt ineens genomen in het jaar waarin de deelnemer arbeidsongeschikt wordt of overlijdt.

■ **Interesttoevoeging**

De interesttoevoeging vindt plaats op basis van de nominale rente met een looptijd van 1 jaar zoals door het APC is bepaald voor het lopende jaar. De rente wordt over de beginstand en de mutaties gedurende het jaar berekend. Het rentepercentage bedraagt per 31 december 2021: 3,5% (2020: 3,5%).

■ **Ottrekking voor pensioenuitkeringen en kosten pensioenbeheer**

De vrijval uit de voorziening pensioenverplichtingen voor pensioenuitkeringen en kosten pensioenbeheer wordt ten gunste van de staat van baten en lasten gebracht in de periode waarin de pensioenuitkeringen en kosten bij de berekening van deze voorziening waren voorzien.

■ **Wijziging actuariële grondslagen**

Het effect van de aanpassing van de actuariële grondslagen op de voorziening pensioenverplichtingen wordt ultimo verslagperiode bepaald en in de staat van baten en lasten opgenomen.

■ **Overige mutaties voorziening pensioenverplichting**

Overige mutaties voorziening pensioenverplichtingen worden aan de periode toegerekend waarop ze betrekking hebben.

DEKKINGSGRAAD

De (nominale) dekkingsgraad van het fonds wordt berekend door op balansdatum het balanstotaal minus de kortlopende schulden en minus de voorziening DT/Compensaties ten behoeve van het personeel te delen door de voorziening pensioenverplichting, zoals opgenomen in de balans.

VOORZIENING PERSONEEL

De voorziening voor Duurtetoeslag en Compensaties voor het personeel is gebaseerd op afspraken zoals vastgelegd in de pensioenregeling. De berekening van deze voorziening is een actuariële berekening waarbij de methoden en waarderinggrondslagen, met uitzondering van de vervroegde pensionering, overeenkomstig zijn aan die van de voorziening pensioenverplichting.

LANGLOPENDE SCHULDEN

De eerste verwerking van langlopende leningen geschiedt tegen reële waarde. Na eerste verwerking worden langlopende leningen gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs.

KORTLOPENDE SCHULDEN

Kortlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Deze worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio en onder aftrek van transactiekosten. Dit is meestal de nominale waarde.

PENSIOENBIJDAGEN

De pensioenbijdragen worden verwerkt in het jaar van verwerking van de schriftelijke mededelingen door de werkgeversorganisaties aangaande aanstellingen, bevorderingen, periodieken en uitdiensttreding.

INKOOPSOMMEN

Inkoopsommen van vóór indiensttreding worden verwerkt in het jaar van verwerking van de inkoopbesluiten. De inkoopsommen worden door een inhouding van 10% van de bijdragegrondslag maandelijks op het inkomen van de deelnemers ingehouden.

BIJDRAGE GRONDSLAG

Voor de pensioenregeling worden zowel bijdragen door deelgenoten als bijdragen door de werkgevers betaald. De bijdragegrondslag is gedefinieerd als het ambtelijk inkomen voor dat jaar. De deelgenoten

zijn per jaar een eigen bijdrage in de kosten van de pensioenregeling verschuldigd. De bijdrage van de deelgenoten in de pensioenregeling bedraagt 6% van de bijdragegrondslag verminderd met de franchise (werknemersdeel). Dit deel wordt door de werkgever ingehouden op de inkomsten van de overheidsdienaar. Het verschil tussen de totale bijdrage (18%) en de eigen bijdrage (6%) vormt de aanvullingsbijdrage (werkgeversdeel). Verder zijn door de deelgenoten extra bijdragen verschuldigd over vervulde diensttijd vóór de aanvang van het deelgenootschap mits zij deze diensttijd hebben ingekocht.

De totale bijdrage bedraagt op grond van de Pensioenlandsverordening 18% (2020: 18%) van de bijdragegrondslagen en is als volgt opgebouwd:

Coming service	13,3%
Opslag wegens overlijden in actieve dienst	0,5%
Opslag voor arbeidsongeschiktheid	0,7%
Opslag voor kosten	2,5%
Solvabiliteitsopslag	2,2%
Totaal	19,2%
Overschot	-1,2%
Reguliere premie inkomsten	18,0%

OPBRENGSTEN EN KOSTEN

Opbrengsten en kosten in andere valuta dan NAF zijn omgerekend tegen intern vastgestelde standaardkoersen, welke op kwartaalbasis worden aangepast aan de marktkoersen.

DIVIDENDOPBRENGSTEN

Dividendopbrengsten uit de beleggingen in aandelen worden verantwoord in het jaar waarop zij betrekking hebben.

INTERESTOPBRENGSTEN

Interestopbrengsten uit obligaties worden verantwoord in het jaar waarop zij betrekking hebben.

RENTEBATEN

Rentebaten worden opgenomen tegen de effectieve rentevoet, welke in de praktijk vrijwel altijd gelijk is aan de nominale rentevoet van de instrumenten. Onder deze post worden rentebaten met betrekking tot hypotheekvorderingen verantwoord verminderd met de rentelasten op gelden in depot.

PENSIOENREGELING PERSONEEL

De werknemers van APC Groep zijn aangesloten bij de pensioenregeling van het fonds. De premies worden verantwoord als personeelskosten zodra deze verschuldigd zijn. Er zijn naast het vormen van een voorziening voor Duurtetoeslag en Compensaties op dit moment geen bestaande verplichtingen (anders dan de te betalen premies) jegens de pensioenuitvoerder en/of werknemers waarvoor een voorziening moet worden opgenomen, zoals voor het verrichten van extra betalingen of herstellpremies als gevolg van een lage dekkingsgraad van het pensioenfonds.

BELASTINGEN

APC is conform de Landsverordening Winstbelasting artikel 1 lid 2c, vrijgesteld van belastingen. CHB heeft met ingang van 1 januari 2015 de status van transparante vennootschap verkregen en is vrijgesteld van winstbelasting.

Korporaal N.V. is ingevolge artikel 1 onderdeel a, van de Landsverordening op de Winstbelasting, winstbelasting plichtig. De in 2018 opgenomen belasting in de geconsolideerde jaarrekening betreft een latente belasting van Korporaal N.V. APC is voornemens om Korporaal N.V. aan te laten merken als een transparante vennootschap.

APC Bank is winstbelasting plichtig.

APC Nieuwbouw, hoek Schottegatweg Oost / Asteroidenweg, Curaçao

OVERIGE GEGEVENS

GEBEURTENISSEN NA BALANSDATUM

Het fonds is voornemens om na de verkrijging van de overige aandelen van CHB haar volle participatie in het kapitaal van CHB over te dragen aan APC Bank N.V. APC Bank is in 2020 opgericht en is in het bezit van een commerciële bankvergunning van CBCS en zal op termijn de activiteiten van CHB overnemen.

Na 31 december 2021 heeft het fonds de volgende verplichtingen aangegaan c.q. verstrekt:

<i>(in duizenden NAf)</i>	BEDRAG AANGEGANE VERPLICHTING	REEDS VERSTREKT
Type verplichting		
Leningen op basis van onderpand	8.000	3.350
Obligaties	109.200	109.200

OVERZICHT AANGESLOTEN LICHAMEN

Algemeen Pensioenfonds van Curaçao (APC)

Algemene Rekenkamer

Analytisch Diagnostisch Centrum (ADC)

Autobus Bedrijf Curaçao N.V. (ABC)

Bureau Intellectuele Eigendommen

Bureau Telecommunicatie & Post

Bureau Ziektekosten Voorziening (BZV)

C-Post International N.V.

Caribisch Marien Biologisch Instituut (CARMABI)

Centrale Bank van Curaçao en Sint Maarten (CBCS)

Centrale Hypotheekbank N.V. (CHB)

CORE N.V.

Curaçao Airport Holding N.V.

Curaçao Airport Partners (CAP)

Curacao Pilots Organisation N.V.

Curacao Ports Authority N.V. (CPA)

Curaçao Tourist Board (CTB)

Dutch Caribbean Air Navigation Service Provider (DC-ANSP)

Fair Trade Authority Curaçao (FTAC)

Fondo di Garantia pa Bibienda Korsou

Fundashon Biblioteka Publika Korsou (FBPK)

Fundashon Desaroyo Deportivo Korsou (FDDK)

Fundashon Kas di Kultura Korsou

Fundashon pa Edukashon i Formashon di Fishi i Kapasitashon (FEFFIK)

Fundashon pa Inovashon di Enseñansa di Korsou (FIDE)

Fundashon pa Skol Humanista na Papiamentu

Fundashon Perspektiva i Sosten Integral (FPSI)

Fundashon Planifikashon di Idioma (FPI)

Fundashon Tayer Soshal

Fundashon Wega Number Korsou

Gemeenschappelijk Hof van Justitie

Giro Korsou N.V.

Instituto pa Formashon den Enfermeria (IFE)

Instituut voor Pedagogische en Sociale Opleidingen (IPSO)

Kabinet van de Gouverneur

Kompania di Awa i Elektrisidat di Korsou N.V. (KAE/Aqualectra Production)

Kompania di Produksjon i Distribushon di Awa i Elektrisidat N.V.

(KODELA/Aqualectra Distribution)

Landsloterij

Postspaarbank

Raad voor Rechtshandhaving

Sentro pa Guia Edukashonal (SGE)

Servicio di Deporte i Rekreatshon Korsou (Sedreko)

Servisio di Limpiesa di Korsou N.V. (Selikor)

Sociale Verzekeringsbank (SVB)

Stichting Algemeen Psychiatrisch Ziekenhuis Dr. D.R. Capriles

Stichting ARBO Consult

Stichting Belastingaccountantsbureau (SBAB)

Stichting Bureau Toezicht en Normering Overheidsentiteiten

Stichting Gaming Control Board

Stichting Kadaster & Openbare Registers Curaçao

Stichting Monumentenfonds Curaçao

Stichting Overheidsaccountantsbureau (SOAB)

Stichting RK Centraal Schoolbestuur

Stichting Studiefinanciering Curaçao (SSC)

University of Curaçao (UOC)

UTS N.V./Antelecom N.V.

Vereniging voor Protestants Christelijk Onderwijs

Vertegenwoordiging van Nederland

ALGEMEEN PENSIOENFONDS VAN CURAÇAO

BUILDING THE FUTURE

WWW.APC.CW